

Právo EU

JUDr. David Sehnálek, Ph.D. - david.sehnalek@gmail.com

Zdroje informací:

- **Knihy:**
 - Týč, V: *Základy práva Evropské unie pro ekonomy*, Linde Praha
 - Tichý, Arnold, Svoboda, Zemánek, Král: *Evropské právo*, C.H.Beck
- **Internet:**
 - www.europa.eu
 - www.curia.eu
 - www.eurlex.eu
 - www.euroskop.cz
 - <http://isap.vlada.cz/>

Zápatí prezentace

2

Vícevrstevná integrace

- **vznik řady MO**
 - NATO
 - Rada Evropy
 - OBSE
 - RVHP
 - a další...
- **Cíle a úkoly**
 - hospodářské
 - politicko-bezpečnostní
 - kulturní a sociální
- **ES - odlišná (nadstátní) koncepce integrace**
 - 1. **ESUO** - 23. července 1952 (tzv. Pařížská smlouva, 50 let)
 - 2. **EHS + ESAE (EUROATOM)** - 1. ledna 1958

Zápatí prezentace

3

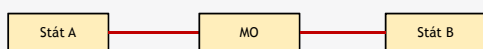

Tradiční koncepce MPV

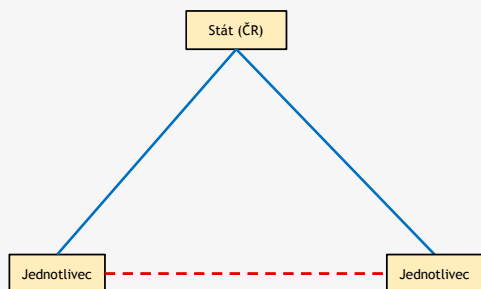
- Subjektem MPV jsou pouze státy
- „Anarchický systém“a
- Státní suverenita: na 1 území je vrchnostenská moc vykonávána jen 1 státem (výlučnost)
- Smlouvy zavazují jen státy (výjimky nedávné - ZLPS)

- nevýhody této koncepce? ...

Působení mezinárodního práva

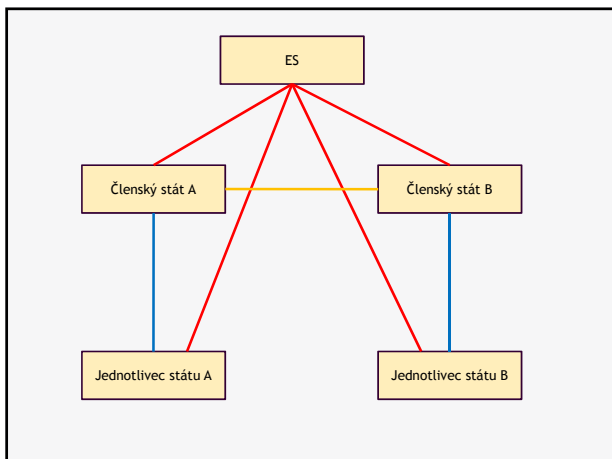
Pro srovnání – vnitrostátní právo

Nadstátnost (supranacionalita)

- Poválečná nedůvěra, neúspěchy tradičních MO → omezení svrchovanosti a přenos některých kompetencí z čl. st. na nový subjekt - vznik ES;
- → Společenství disponuje pravomocí náležející jinak jen státům (tj. moc nadstátní);
- ES disponuje (přenesenou) mocí:
 - Legislativní
 - Výkonnou
 - soudní
- Projevy nadstátnosti
 - Většinové rozhodování
 - Finanční nezávislost
 - Přímě použitelné, přednostně aplikovatelné právo

Vývoj ES - územní expanze

- 1952 + 1958 - Francie, Německo, Itálie, Belgie, Nizozemí a Lucembursko
- 1973 - VB, Dánsko, Irsko;
- 1981 - Řecko
- 1986 - Španělsko a Portugalsko
- 1995 - Finsko, Švédsko, Rakousko
- 2004 - Česko, Estonsko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Polsko, Slovensko a Slovinsko;
- 2007 - Rumunsko, Bulharsko;
- ? - Island, Chorvatsko a Turecko

MASARYKOVA UNIVERZITA
PRÁVNICKÁ FAKULTA

www.law.muni.cz

Vývoj ES

- 50. léta - počátek integrace
- 60. léta - krize
- 70. stagnace (ropná krize...)
- 80. léta - nový impulz - JEA (1. červenec 1987)
- 90. léta
 - 1993 - vznik EU - Maastrichtská smlouva
 - 1999 - Amsterodamská smlouva
 - 2000 - Níckská smlouva
 - Smlouva o Ústavě pro Evropu
 - 1.12.2009 - Lisabonská smlouva (reformní smlouva)
- pozn. nenechte se mást dvojmí daty

Zápatí prezentace 10

MASARYKOVA UNIVERZITA
PRÁVNICKÁ FAKULTA

www.law.muni.cz

Zmatení pojmů? - EU, ES vs. EU

- 3 ES - mezinárodní organizace
- EU - nikoliv, pouze zastřešující entitou bez právní subjektivity
- EU - pilířová struktura
 - 1. (komunitární) pilíř: 3 (2) ES
 - 2. pilíř: společná zahraniční a bezpečnostní politika
 - 3. pilíř: vnitřní bezpečnost a justice
- 2. a 3. pilíř - mezivládní
- „maastrichtský chrám“ viz. kresba na tabuli
- vejce ☺

Zápatí prezentace 11

MASARYKOVA UNIVERZITA
PRÁVNICKÁ FAKULTA

Pravomoci Evropské unie

12

MASARYKOVA UNIVERZITA
PRÁVNICKÁ FAKULTA
www.law.muni.cz

Pravomoci EU

- Zásada svěřených pravomocí = „co nedostala, to nemá“
 - srov. státy - mohou regulovat cokoli
 - pouze ve věcně vymezených oblastech
- Pravomoc
 - legislativní
 - výkonná
 - soudní
- výkon limitován zásadami subsidiarity a proporcionality

13

MASARYKOVA UNIVERZITA
PRÁVNICKÁ FAKULTA
www.law.muni.cz

Pravomoci EU a jejich legislativní zakotvení v SEU

- Čl. 1 SEU (bývalý článek 1 Smlouvy o EU) :
 - Touto smlouvou zakládají VYSOKÉ SMLUVNÍ STRANY mezi sebou EVROPSKOU UNII (dále jen "Unie"), již členské státy **svěřují pravomoci** k dosažení společných cílů.
 - Tato smlouva představuje novou etapu v procesu vytváření stále užšího svazku mezi národy Evropy, v němž jsou rozhodnutí přijímána co nejblíže občanům.
 - Unie je založena na této smlouvě a na Smlouvě o fungování Evropské unie (dále jen "Smlouvy"). Tyto dvě smlouvy mají stejnou právní sílu. Unie nahrazuje Evropské společenství a je jeho nástupkyní.
- Čl. 2 SEU odst. 6 (bývalý článek 2 Smlouvy o EU):
 - Unie sleduje své cíle vhodnými prostředky na základě pravomocí, které jsou jí Smlouvami svěřeny.
- Článek 4 odst. 1 (zcela nový):
 - V souladu s článkem 5 náleží pravomoci, které nejsou Smlouvami Unii svěřeny, členským státům.
- Článek 5: (bývalý článek 5 Smlouvy o ES)
 - Z. svěřených pravomocí
 - Z. subsidiarity a proporcionality (limity) + novum - národní parlamenty
- Čl. 6: *Listina nijak nerozšiřuje pravomoci Unie vymezené ve Smlouvách.*
 - Dále pak:
 - Protokol (č. 25) o výkonu sdílených pravomocí
 - Prohlášení o vymezení pravomocí
 - Protokol (č. 2) o používání zásad subsidiarity a proporcionality
 - Protokol (č. 1) o úloze vnitrostátních parlamentů v Evropské unii

MASARYKOVA UNIVERZITA
PRÁVNICKÁ FAKULTA
www.law.muni.cz

Pravomoci EU a jejich legislativní zakotvení v SFEU

- Článek 1 SFEU (nový):
 1. Tato smlouva upravuje fungování Unie a stanoví oblasti, meze a způsob výkonu jejich pravomocí.
 2. Tato smlouva a Smlouva o Evropské unii představují smlouvy, na nichž je Unie založena. Tyto dvě Smlouvy, které mají stejnou právní sílu, se označují jako "Smlouvy".

Druhy pravomocí EU

Členění dle míry zapojení členských států a EU

- **Výlučná (čl. 2 odst. 1 SFEU)**
- **Sdílená (čl. 2 odst. 2 SFEU)**
- **Pravomoc k přijímání opatření k zajištění koordinace čl. st. (hospodářská politika a zaměstnanost)**
- **Pravomoc vymezovat a provádět SZBP a SOP**
- **Pravomoc koordinovat, podporovat a doplňovat činnosti členských států bez možnosti harmonizace**
- **Subsidiární pravomoci (čl. 352 SFEU)**
- **Žádná pravomoc bez možnosti koordinace**

Oblasti pravomocí EU: výlučná P

- Čl. 3 odst. 1:
 - a) celní unie;
 - b) stanovení pravidel hospodářské soutěže nezbytných pro fungování vnitřního trhu;
 - c) měnová politika pro členské státy, jejichž měnou je euro;
 - d) zachování biologických mořských zdrojů v rámci společné rybářské politiky;
 - e) společná obchodní politika.
- + uzavření mez. smlouvy

Oblasti pravomocí EU: sdílená P

- Vymezena negativně, zahrnuje vše:
 - mimo oblast výlučných pravomocí (čl. 3 SFEU)
 - Co nespadá do oblasti koordinace a podpory (čl. 6 SFEU)
- Vymezena demonstrativně:
 - a) vnitřní trh;
 - b) sociální politika, pokud jde o hlediska vymezená v této smlouvě;
 - c) hospodářská, sociální a územní soudržnost;
 - d) zemědělství a rybolov, vyjma zachování biologických mořských zdrojů;
 - e) životní prostředí;
 - f) ochrana spotřebitele;
 - g) doprava;
 - h) transevropské sítě;
 - i) energetika;
 - j) prostor svobody, bezpečnosti a práva;
 - k) společné otázky bezpečnosti v oblasti veřejného zdraví, pokud jde o hlediska vymezená v této smlouvě.

Oblasti pravomocí EU: paralelní sdílená P

- v oblasti výzkumu, technologického rozvoje a vesmíru
- v oblasti rozvojové spolupráce a humanitární pomoci
- EU může vykonávat tuto pravomoc ale nesmí zasahovat do činností čl. st.

Pravomoc podporovat, koordinovat nebo doplňovat čl. st.

- Primárním nositelem pravomoci tedy zůstávají čl. st.
- V těchto oblastech (čl. 6 SFEU):
 - a) ochrana a zlepšování lidského zdraví;
 - b) průmysl;
 - c) kultura;
 - d) cestovní ruch;
 - e) všeobecné vzdělávání, odborné vzdělávání, mládež a sport;
 - f) civilní ochrana;
 - g) správní spolupráce.

Subsidiární pravomoci

- Článek 352 (bývalý článek 308 Smlouvy o ES)
 1. Ukáže-li se, že k dosažení některého z cílů stanovených Smlouvami je nezbytná určitá činnost Unie v rámci politik vymezených Smlouvami, které však k této činnosti neposkytují nezbytné pravomoci, přijme Rada na návrh Komise jednomyslně po obdržení souhlasu Evropského parlamentu vhodná ustanovení. Pokud jsou dotyčná ustanovení přijímána Radou zvláštním legislativním postupem, rozhoduje rovněž jednomyslně, na návrh Komise a po obdržení souhlasu Evropského parlamentu.
 2. V rámci postupu pro kontrolu zásady subsidiarity podle čl. 5 odst. 3 Smlouvy o Evropské unii upozorní Komise vnitrostátní parlamenty na návrhy založené na tomto článku.
 3. Opatření založená na tomto článku nesmějí harmonizovat právní předpisy členských států v případech, kdy smlouvy tuto harmonizaci vylučují.
 4. Tento článek nemůže sloužit jako základ pro dosažení cílů stanovených v rámci společné zahraniční a bezpečnostní politiky ...

Limity pravomocí - zásada subsidiarity a proporcionality

- Z. subsidiarity: otázka kdo má regulovat - čím blíží občanovi, tím lépe
- Z. proporcionality - otázka jak má být regulováno
- Zapojení nár. parlamentů - dohlíží nad uplatňováním zásady subsidiarity - těžkopádná procedura, kontrola ex ante
 - NP - jsou informovány o všech návrzích legislativních aktů (nové)
 - NP pak mají 8 týdnů, kdy mohou zaslat stanovisko k subsidiaritě daného aktu
 - Jestliže je takových více než 1/3 (resp. ¼) - pak musí být návrh znovu přezkoumán
- Dále možnost kontroly ex post - čl. státy samy nebo jménem svých NP mají možnost podat žalobu k ESD týkající se porušení zásady subsidiarity některým legislativním aktem

Zdůraznění změn přinesených Lisab. sml.

- Žádné zásadní změny se nekonají
 - i nadále se uplatňuje zásada svěřených pravomocí (EU tedy stále nemá pravomoc rozhodnout o pravomocí)
- Zůstává zachován systém pravomocí vylučných, sdílených a podpůrných
- Role čl. států je stále dominantní v oblasti SZBP, SOP (zásadně se uplatňuje konsenzuální hlasování), dále pak v oblastech koordinace (podpůrných pravomocí)
- Dochází ale ke komunitarizaci III. Pilíře EU
- Nové oblasti sdílených činností EU: energetika a vesmír
- Zaveden nový ne příliš efektivní způsob kontroly ex ante ze strany národních parlamentů, které musí být informovány o návrzích LA

Institute EU

MASARYKOVA UNIVERZITA
PRÁVNICKÁ FAKULTA
www.law.muni.cz

Rozdělení funkcí (dělbá moci)

- rozdělení fci:
 - horizontální
 - v rámci EU
 - vertikální
 - čl. státy - EU (viz. soudnictví)
- nutnost reflexe:
 - nadstátní povahy
 - faktu, že EU není státem, ale MO
 - s nutností zajistit rovnováhu s národními zájmy

25
Zápětí
prezentá

MASARYKOVA UNIVERZITA
PRÁVNICKÁ FAKULTA
www.law.muni.cz

Nadstátnost -> tandem Komise + Rada

- **Komise:**
 - reprezentuje zájmy EU
 - povinně předkládá návrhy opatření (rozhodnutí, právních aktů)
- **Rada:**
 - reprezentuje zájmy čl. st.
 - rozhoduje o jejich (ne)přijetí
- srovnajte s dělbou moci obecně ve státech

MASARYKOVA UNIVERZITA
PRÁVNICKÁ FAKULTA
www.law.muni.cz

Rovnováha při tvorbě rozhodnutí

- Proces tvorby rozhodnutí

```

    graph TD
      A[Proces tvorby rozhodnutí] --> B[Komise (EU)]
      B --> C[Rada (členské státy)]
      C --> D[Pozn. Zde je vyjádřeno jen schematické vyjádření principu nadstátnosti - dnes je uvedené schéma do značné míry modifikováno, při rozhodování totiž spolupůsobí i Evropský parlament]
  
```

- Pozn. Zde je vyjádřeno jen schematické vyjádření principu nadstátnosti - dnes je uvedené schéma do značné míry modifikováno, při rozhodování totiž spolupůsobí i Evropský parlament
- vada na kráse?

MASARYKOVA UNIVERZITA
PŘÁVNICKÁ FAKULTA
www.law.muni.cz

Rovnováha při tvorbě rozhodnutí dnes

■ Proces tvorby rozhodnutí

```

    graph TD
      A[Komise (EU)] --> B[Rada (členské státy)]
      B --> C[+]
      C --> D[Evropský parl. (lid EU)]
      D --> E[ ]
  
```

MASARYKOVA UNIVERZITA
PŘÁVNICKÁ FAKULTA
www.law.muni.cz

Přehled orgánů

- Hlavními orgány EU jsou:
 - Evropský parlament,
 - Evropská rada,
 - Rada,
 - Evropská komise,
 - Soudní dvůr Evropské unie,
 - Evropská centrální banka,
 - Účetní dvůr.
- Dalšími orgány jsou:
 - Hospodářský a sociální výbor
 - Výbor Regionů

28
Zápětí
prezenta

MASARYKOVA UNIVERZITA
PŘÁVNICKÁ FAKULTA
www.law.muni.cz

Evropská komise

- Charakteristika:
 - permanentní (5 let);
 - kolektivní (27);
 - nezávislý;
 - kolegiální
 - orgán hájící zájmy EU jako celku
- Pravomoci
 - iniciativní, výkonný a kontrolní orgán (vláda EU)

Ustavení komise

- Postup ustavení:
 1. Evropská rada designuje KV bud. předsedu
 2. designaci schválí EP
 3. Evropská rada po dohodě s DPK schválí KV seznam komisařů
 4. EP en bloc (ne)schválí soubor komisařů
 5. Rada KV jmenuje celou Komisi
- + Evropská rada jmenuje se souhlasem předsedy Komise KV vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku.
- Zánik fce:
 - Individuálně:
 - smrtí, odstoupením, odvoláním (SD)
 - Vysoký představitel odvoláním ER
 - kolektivně:
 - EP vysloví nedůvěru (2/3 hlasů)

Komise - činnost a aparát

- Vertikální struktury:
 - 26 generálních ředitelství (DG) - „ministerstva“
 - v čele DG generální ředitel
 - podřízeno Komisaři
- Horizontální struktury
 - specializované služby (např. právní služba)
- Další úřady:
 - Úřad mluvčího, statistický úřad
- cca 25.000 zaměstnanců

Pravomoci Komise

- Kontrolní - „hlídací pes smluv“,
- legislativní
 - iniciativní pravomoc („motor Společenství“)
 - delegovaná pravomoc;
- výkonná
 - zejména v oblasti hospodářské soutěže;
- a pravomoci ve vnějších vztazích (na základě pověření sjednává MS a zastupuje EU mimo SZBP)

MASARYKOVA UNIVERZITA
PRÁVNICKÁ FAKULTA
www.law.muni.cz

GŘ pro jednotlivé politiky

■ Doprava a energie	■ Vnitřní trh a služby
■ Hospodářská soutěž	■ Výkonné agentury
■ Hospodářské a finanční věci	■ Výzkum
■ Informační společnost a média	■ Vzdělávání a kultura
■ Podniky a průmysl	■ Zaměstnanost, sociální věci a rovné příležitosti
■ Regionální politika	■ Zdraví a ochrana spotřebitele
■ Rybářství a námořní záležitosti	■ Zemědělství a rozvoj venkova
■ Společné výzkumné středisko	■ Životní prostředí
■ Spravedlnost, svoboda a bezpečnost	■ Daně a cla

MASARYKOVA UNIVERZITA
PRÁVNICKÁ FAKULTA
www.law.muni.cz

Rada EU

- Rada = Rada EU = Rada ES = Rada ministrů
- **Pozor:** Rada EU ≠ Rada Evropy ≠ Evropská Rada!
- Kolektivní orgán, reprezentuje zájmy členských států
- Složení: zástupci vlád čl.st., oprávnění zavazovat svůj stát
- různé formace (variabilní složení: všeobecná rada vs. technické rady)
 - Rada pro všeobecné záležitosti; Rada pro vnější vztahy; Hospodářství a finance; Justice a vnitřní věci; Zaměstnanost, sociální politika, zdraví a záležitosti spotřebitelů; Konkurenceschopnost; Doprava, telekomunikace a energie; Zemědělství a rybolov; Životní prostředí; Vzdělávání, mládež a kultura)

MASARYKOVA UNIVERZITA
PRÁVNICKÁ FAKULTA
www.law.muni.cz

COREPER

- = Výbor stálých zástupců
- aparát permanentního charakteru
- připravuje a koordinuje činnost Rady a usiluje o dosažení předběžné shody, zastřešuje systém výborů a pracovních skupin
 - **COREPER I:** je tvořen zástupci stálých zástupců a jeho úkolem je příprava Rady pro zaměstnanost, sociální politiku a zdraví, Rady pro konkurenční politiku, Rady pro dopravu a telekomunikace, částečně Rady pro zemědělství a rybolov, Rady pro životní prostředí a Rady pro vzdělání a kulturu (**hospodářsko-technické otázky**).
 - **COREPER II:** je tvořen stálými zástupci (velvyslanci) osobně a řeší především **politické otázky**, připravuje činnost Rady pro všeobecné záležitosti a vnější vztahy, ECOFIN a Rady pro spravedlnost a vnitro
- A věci (90%) a B věci (politicky citlivé)

Úřednický aparát Rady

- Sekretariát Rady
- Příprava materiálů po technické a jazykové stránce
- Eliminace diskontinuity (volby v čl. st....)

Předsednictví Rady

- Výkon
 - Vysoký představitel Unie pro SZBP předsedá Radě pro zahraniční věci
 - Ostatním Radám předsedá čl. st., rotace po 6 měsících
- Možnost:
 - ovlivňovat činnost EU prostřednictvím vytváření podnětů pro nová politická a legislativní rozhodnutí (ČR - jaro 2009 a 3E - Ekonomika, Energetika, Evropa ve světě).
 - pořádá a řídí pracovních schůzek
 - zprostředkování kompromisy

Pravomoci Rady

- legislativní orgán
 - přijímá (často společně s Evropským parlamentem) akty sekundárního práva
 - uděluje Komisi pravomoc k vydávání prováděcích aktů
- pravomoci ve vnějších vztazích
 - uzavírání mez. smluv jménem EU
- přijímání rozpočtu EU (společně s EP)

Rada EU - rozhodování

- nadstátnost (!) - derogace principu svrchované rovnosti států
- Vnitřní jednací mechanismy:
 - Některá jednání veřejná
 - Důležitá je úloha předsedy
 - Kulatý stůl
 - Indikační hlasování
 - Zpověď
 - Prodloužení zasedání
- hlasování - v závislosti na řešené otázce:
 - **Prostou většinou** (1 stát = 1 hlas)
 - procedurální věci;
 - **Kvalifikovanou většinou** (tzv. vážené)
 - vnitřní trhu a obchodu.
 - **Jednomyslně** - bez hlasů proti -
 - v oblasti zahraniční politiky, obrany a v otázkách daňových
- **POZOR:** změny Lisabonskou smlouvou!

System váženého hlasování

Německo, Francie, Itálie, Velká Británie	29
Polsko, Španělsko	27
Rumunsko	14
Nizozemsko	13
Belgie, Česko, Maďarsko, Portugalsko, Řecko	12
Rakousko, Švédsko, Bulharsko	10
Dánsko, Finsko, Irsko, Litva, Slovensko	7
Estonsko, Kypr, Lotyšsko, Lucembursko, Slovinsko	4
Malta	3
CELKEM	345

velké státy (oranžová): **170** hlasů vs. malé státy (modrá): **175** hlasů
Kvalifikovaná většina: **255**
+ demografické kritérium (**62%**): fakultativně kumulativní
+ nad 1/2 většina všech států: obligatorně kumulativní

Změna hlasování v Radě

- Od 1.11.2014
- Nová KV, již ne vážené hlasování
 - Návrh Komise:
 - Min. 55% členů Rady, kteří zastupují min. 65% obyvatelstva zúčastněných států
 - Blokační menšina - členové, kteří zastupují min. 35% obyvatelstva zúčastněných států plus 1 stát navíc
 - Rozhodování bez návrhu Komise/vysokého představitele pak:
 - Min. 72% členů Rady, kteří zastupují min. 65% obyvatelstva zúčastněných států
- Do 31.3.2017 lze jet podle starých pravidel

MASARYKOVA UNIVERZITA
PRÁVNICKÁ FAKULTA
www.law.muni.cz

Evropská rada

Vrcholný orgán EU
Složení : hlavy států/předsedové vlád a předseda Komise
Předsednictví - dříve rotace, nyní stálý předseda „evropský prezident“

- Právomoc:
 - Základní politické otázky
 - Podněty pro další vývoj
 - Obecné politické směry

MASARYKOVA UNIVERZITA
PRÁVNICKÁ FAKULTA
www.law.muni.cz

Evropský parlament

- není vrcholným mocenským a legislativním orgánem (srov. s národními P!)
- zástupce lidu a národů EU
- permanentní orgán složený ze 736 členů
- funkční období 5 let (srov. Komisi)
- volby
 - všeobecné, přímé (poslanec = reprezentant lidu EU), dle různých volebních systémů
 - hlasovací právo od 18 let, rovnost mužů a žen a tajné hlasování.

MASARYKOVA UNIVERZITA
PRÁVNICKÁ FAKULTA
www.law.muni.cz

Politické frakce

Politická frakce	Zkratka	Počet křesel
Skupina Evropské lidové strany (Křesťanských demokratů)	EPP	265
Skupina progresivní aliance socialistů a demokratů v Evropském parlamentu	S&D	184
Skupina Aliance liberálů a demokratů pro Evropu	ALDE	84
Skupina Zelených/Evropské svobodné aliance	Greens/EFA	55
Evropská konzervativní a reformní skupina	ECR	55
Skupina konfederace Evropské sjednocené levice a Severské zelené levice	GUE/ NGL	35
Evropa Svobody a Demokracie	EFD	32
Nezařazení poslanci	NA	26
Celkem		736

Počet křesel podle zemí (volební období 2009–2014)

MASARYKOVA UNIVERZITA
PRÁVNICKÁ FAKULTA
www.law.muni.cz

Ad EP - vnitřní členění II.

- **Předseda a 14 místopředsedů**
 - Zastupuje EP navenek
 - Dbá na dodržování Jednacího řádu
- **Delegace**
 - 35
 - styky s parlamenty zemí, které nejsou členy EU
 - zvyšování vlivu Evropy v zahraničí.
- **Parlamentní výbory**
 - 20
 - Oborová orientace, předkládání pozměňovací návrhů, vypracování vlastních
 - Např. Výbor pro právní záležitosti
- **Generální sekretariát**
 - Úřednický aparát pod vedením generálního tajemníka
 - 4000 úředníků, zejména překladatelské služby (21 jazyků)

MASARYKOVA UNIVERZITA
PRÁVNICKÁ FAKULTA
www.law.muni.cz

Ad EP - pravomoci + legislativní procedury

1. **kontrolní** - vůči Komisi - možnost interpelací, vyslovení nedůvěry; možnost klást otázky i jiným orgánům i Radě, zřízovat vyšetřovací výbory atd.
2. **legislativní** - sám neschvaluje právní předpisy, účastní se dle legislativní procedury
 1. Omezená účast - konzultace
 2. Plná účast - řádná legislativní procedura (spolurozhodování EP a Rady)
3. **rozpočtové** - navrhuje změny u povinných výdajů, provádí změny u výdajů nepovinných - jedná se o výdaje orgánů EU - do jejich fondů; může zamítnout návrh rozpočtu;

MASARYKOVA UNIVERZITA
PRÁVNICKÁ FAKULTA
www.law.muni.cz

Legislativní proces v EU - připomenutí

```

graph TD
    A[Komise (EU)] --> B[Rada (členské státy)]
    B --- C[+]
    C --- D[Evropský parl. (lid EU)]
    D --> E[ ]
  
```


Soudnictví EU

nutné řešení problémů spojených zejména s:

1. řešením sporů mezi EU a čl. st. a mezi EU a jednotlivci;
2. jednotná aplikace práva EU
3. přezkum platnosti sekundárního práva EU;
4. řešení sporů mezi čl. státem a jednotlivcem
5. řešení sporů mezi jednotlivci

Soudy EU - grafické znázornění

čl. 19 SEU - Soudní dvůr Evropské unie se skládá ze Soudního dvora, Tribunálu a specializovaných soudů. Zajišťuje dodržování práva při výkladu a provádění Smluv.

rozhodnutí 106/77, Simmenthal - „každý vnitrostátní soudce, který rozhoduje v rámci své pravomoci, má povinnost plně používat právo Společenství a chránit práva, která toto právo poskytuje jednotlivcům...“

ESD - organizační struktura

1. Předseda (1) - Vassilios Skouris
2. (soudci (zbytek) - viz. web, + generální advokáti (8) viz. web)
3. Vedoucí soudní kanceláře = tajemník
4. Pomocní zpravodajové
5. Obslužné útvary Soudního dvora (tzv. služby)
 - předseda:
 - volen členy ESD na 3 roky,
 - řídí soudní činnost, zajišťuje správu ESD
 - předsedá zasedání a poradám největších soudních kolegií
 - přiděluje případy
 - vedoucí soudní kanceláře
 - vede rejstřík podání
 - je odpovědný za doručování
 - účastní se všech zasedání

MASARYKOVA UNIVERZITA
PRÁVNICKÁ FAKULTA
www.law.muni.cz

Složení ESD - soudci

- ESD se skládá: z 35 členů - 27 soudců + 8 GA
 - 1 soudce z každého členského státu.
- Za ČR: prof. Malenovsky

- osoby, které poskytují veškeré záruky nezávislosti a které splňují všechny požadavky nezbytné k výkonu nejvyšších soudních funkcí jejich zemích nebo jsou obecně uznávanými znalci práva (ct. 223)
 - => nemusí být soudcem v členském státě
- Přísaha: „Přisahám, že budu svoji funkci vykonávat nestranně a podle svého nejlepšího svědomí; přísahám, že budu zachovávat tajnost porad Soudního dvora.“
- fce - 6 let, možnost opakovaně
- každé 3 roky 1/2

MASARYKOVA UNIVERZITA
PRÁVNICKÁ FAKULTA
www.law.muni.cz

Složení ESD - generální advokáti

- „...Úlohou generálních advokátů je předkládat veřejně, zcela nestranně a nezávisle odůvodněné návrhy rozhodnutí ve věcech, které podle statutu Soudního dvora vyžadují jeho účast.“
- počet - 8, každé 3 roky obměna 4
- stejné požadavky jako na soudce ESD
- inspirace francouzským právním prostředím - zde funkcí commissaire du gouvernement francouzského Conseil d'Etat.
- vypracovává stanovisko - není pro soudce závazné!

MASARYKOVA UNIVERZITA
PRÁVNICKÁ FAKULTA
www.law.muni.cz

Tribunál (dříve Soud 1. stupně)

- vznikl na základě JEA rozhodnutím Rady
- funguje od 1.9.1989
- odlehčení činnosti ESD

+ Zvláštní soudní komory:
Soud pro veřejnou službu

MASARYKOVA UNIVERZITA
PRÁVNICKÁ FAKULTA
www.law.muni.cz

Vedlejší účastenství + opravné prostředky

■ Účastenství v řízení

- hlavním účastníkem: navrhovatel a odpůrce (jednotlivec = FO/PO, čl. st., orgány EU)
- vedlejším účastníkem: orgán EU / čl.st.
 - účast na řízení, překládání stanovisek

• Opravné prostředky

- možnost:
 - odvolání - ŘOP, jen právní přezkum, nikoliv skutkový
 - revize rozhodnutí - nová skutečnost, zásadní význam pro věc samou

MASARYKOVA UNIVERZITA
PRÁVNICKÁ FAKULTA
www.law.muni.cz

Přehled dalších základních druhů řízení před ESD a Tribunálem

- Řízení o předběžné otázce
 - nepřímé řízení zahajované z podnětu národního soudu
 - interpretace práva EU (ne rozhodování o meritu sporu)
 - otázka souladu aktu sek. práva s právem primárním
- Řízení o neplnění povinnosti členským státem
- Řízení o neplatnosti aktu instituce
- Řízení o nečinnosti instituce
- Řízení o náhradě škody
- Řízení v pracovněprávních záležitostech

MASARYKOVA UNIVERZITA
PRÁVNICKÁ FAKULTA
www.law.muni.cz

Tribunál rozhoduje o:

1. přímých žalobách podaných jednotlivci proti aktům orgánů Unie;
2. žalobách podaných členskými státy proti Komisi;
3. žalobách podaných členskými státy proti Radě ohledně aktů přijatých v oblasti státních podpor, ochranných obchodních opatření („dumpingu“) a aktů, jimiž Rada vykonává prováděcí pravomoci;
4. žalobách směřujících k náhradě škody způsobené orgány EU nebo jejich zaměstnanci
5. žalobách opírajících se o smlouvy uzavřené Společenstvími, které výslovně stanoví pravomoc Soudního dvora;
6. žalobách týkajících se ochranné známky Unie

Prameny práva EU

- úvodní charakteristika práva EU
- primární právo (výčet, charakteristika);
- akty Unie (nařízení, směrnice, rozhodnutí);

Evropská unie vs. právo

- Terminologie
 - Dříve - právo ES = komunitární právo = právo býv. 1. pilíře EU - snaha zdůraznit jeho specifické vlastnosti
- EU = produkt práva
 - právo - integrační nástroj
- Evropská unie používá 2 metody regulace:
 - samostatná unijní úprava (nařízení) - paralelně s vnitrostátním právem
 - určování obsahu vnitrostátní úpravy (směrnice)
- EU tedy vytváří právo a to má zvláštní vlastnosti
 - subjektem je i jednotlivec
 - vztah mezi EU a čl. st. je určen právem EU!

PRAMENY PRÁVA EU

- Materiální pramen práva - v původním slova smyslu označuje důvod vzniku práva, tzn. motivaci k vytvoření práva - vůle uchovat mír a vytvořit pomoci hospodářského propojení lepší Evropu;
- Formální prameny práva
 - právní normy vyjádřené v právních aktech
- členění dle původu a zakotvení práva:
 - primární
 - sekundární
 - +mezinárodní smlouvy uzavřené EU

Primární právo EU

- Zakládací smlouvy ve znění změn
- Přijímány konsenzem čl. st.
- Vymezuji EU, její pravomoci, orgány, rozhodovací procedury, politiky...
- zakládací smlouvy, JEA, MAA, AMS, NIC, Smlouva společn. orgánech, protokoly, dodatky, smlouvy o přístupu
- Je tedy složeno z MS, ale nejsou pramenem MPV!
 - Protože zbavují státy části suverenity (popření z. svrchované rovnosti)
 - Jiný postup změn

Článek 48 SEU - změny

- 1. Smlouvy mohou být změněny řádným postupem pro přijímání změn. Mohou být rovněž změněny zjednodušeným postupem pro přijímání změn.
- Řádný postup pro přijímání změn
- 2. Vláda kteréhokoliv členského státu, Evropský parlament nebo Komise mohou Radě předkládat návrhy na změnu Smluv. Tyto návrhy mohou mimo jiné směřovat k rozšíření nebo omezení pravomocí svěřených Unii ve Smlouvách. Tyto návrhy předá Rada Evropské radě a oznámí se vnitrostátním parlamentům.
- 3. Přijme-li Evropská rada prostou většinou po konzultaci s Evropským parlamentem a Komisí kladné rozhodnutí ve vztahu k posouzení navrhovaných změn, svolá předseda Evropské rady konvent složený ze zástupců vnitrostátních parlamentů, hlav států nebo předsedů vlád členských států, Evropského parlamentu a Komise. Institucionální změny v méně oblasti jsou rovněž konzultovány s Evropskou centrální bankou. Konvent přezkoumá návrhy změn a konsensem přijme doporučení pro konferenci zástupců vlád členských států podle odstavce 4.
- Evropská rada může po obdržení souhlasu Evropského parlamentu prostou většinou rozhodnout, že konvent nesvolá, pokud to není odůvodněné rozsáhlým navrhovaným změn. V tom případě vymezí Evropská rada mandát pro konferenci zástupců vlád členských států.
- 4. Konferenci zástupců vlád členských států svolá předseda Rady, aby se společně dohodly změny, které mají být ve Smlouvách provedeny.
- Změny vstoupí v platnost po ratifikaci všemi členskými státy v souladu s jejich ústavními předpisy.
- 5. Pokud Lisabonskou smlouvu po dvou letech od jejího podpisu ratifikovaly čtyři pětiny členských států a jeden nebo více členských států se při její ratifikaci setkalo s obtížemi, bude se touto otázkou zabývat Evropská rada.

SEU

- PREAMBULE
- HLAVA I SPOLEČNÁ USTANOVENÍ
- HLAVA II USTANOVENÍ O DEMOKRATICKÝCH ZÁSADÁCH
- HLAVA III USTANOVENÍ O ORGÁNECH
- HLAVA IV USTANOVENÍ O POSÍLENÉ SPOLUPRÁCI
- HLAVA V OBECNÁ USTANOVENÍ O VNĚJŠÍ ČINNOSTI UNIE A ZVLÁŠTNÍ USTANOVENÍ O SPOLEČNÉ ZAHRA NIČNÍ A BEZPEČNOSTNÍ POLITICE
- HLAVA VI ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

SFEU

- PREAMBULE
- ČÁST PRVNÍ ZÁSADY
- HLAVA I DRUHÝ A OBLASTI PRAVOMOCÍ UNIE
- HLAVA II OBECNÉ POUŽITELNÁ USTANOVENÍ
- ČÁST DRUHÁ ZÁKAZ DISKRIMINACE A OBCANSTVÍ UNIE
- ČÁST TŘETÍ VNITŘNÍ POLITIKY A ČINNOSTI UNIE
- HLAVA I VNITŘNÍ TRH
- HLAVA II VOLNÝ POHYB ZBOŽÍ
- HLAVA III ZEMĚDĚLSTVÍ A RYBOLOV
- HLAVA IV VOLNÝ POHYB OSO B, SLUŽEB A KAPITÁLU
- HLAVA V PROSTOR SVOBODY, BEZPEČNOSTI A PRAVA
- HLAVA VI DOPRAVA
- další politiky...
- ČÁST ČTVRTÁ PŘIDRUŽENÍ ZÁMOŘSKÝCH ZEMÍ A ÚZEMÍ
- ČÁST PÁTÁ VNĚJŠÍ ČINNOST UNIE
- HLAVA I OBECNÁ USTANOVENÍ O VNĚJŠÍ ČINNOSTI UNIE
- HLAVA II SPOLEČNÁ OBCHODNÍ POLITIKA
- HLAVA III SPOLUPRÁCE SE TŘETÍMI ZEMĚMI A HUMANITÁRNÍ POMO C
- HLAVA IV OMEZUJÍCÍ OPATŘENÍ
- HLAVA V MEZINÁRODNÍ SMLOUVY
- HLAVA VI VZTAHY UNIE S MEZINÁRODNÍMI ORGANIZACEMI A TŘETÍMI ZEMĚMI A DELEGACE UNIE
- HLAVA VII DOLOŽKA SOLIDARITY
- ČÁST ŠESTÁ INSTITUCIONÁLNÍ A FINANČNÍ USTANOVENÍ
- HLAVA I INSTITUCIONÁLNÍ USTANOVENÍ
- HLAVA III POSÍLENÁ SPOLUPRÁCE
- ČÁST SEDMÁ USTANOVENÍ OBECNÁ A ZÁVĚREČNÁ

Pro srovnání - čs. Ústava

- Hlavička zákona
- Preambule
- Hlava I. Čl. 1 - 14 Základní ustanovení
- Hlava II. Čl. 15 - 53 Moc zákonodárná
- Hlava III. Čl. 54 - 80 Moc výkonná
- Hlava IV. Čl. 81 - 96 Moc soudní
- Hlava V. Čl. 97 Nejvyšší kontrolní úřad
- Hlava VI. Čl. 98 Česká národní banka
- Hlava VII. Čl. 99 - 105 Územní samospráva
- Hlava VIII. Čl. 106 - 113 Přejídná a závěrečná ustanovení

AKTY UNIE - SEKUNDÁRNÍ PRÁVO EU

- Vzniká činností orgánů EU
- Čl. 288 SFEU (dříve 249 SES):
 - Pro výkon pravomocí Unie přijímají orgány nařízení, směrnice, rozhodnutí, doporučení a stanoviska.
 - Nařízení má obecnou působnost. Je závazné v celém rozsahu a přímo použitelné ve všech členských státech.
 - Směrnice je závazná pro každý stát, kterému je určena, pokud jde o výsledek, jehož má být dosaženo, přičemž volba formy a prostředků se ponechává vnitrostátním orgánům.
 - Rozhodnutí je závazné v celém rozsahu. Pokud jsou v něm uvedeni ti, jimž je určeno, je závazné pouze pro ně.
 - Doporučení a stanoviska nejsou závazná.

Konkrétní ustanovení (kdo, co, čím): např.

- Článek 113 SFEU: Rada zvláštním legislativním postupem a po konzultaci s Evropským parlamentem a Hospodářským a sociálním výborem jednomyslně přijme ustanovení k harmonizaci právních předpisů týkajících se daní z obrátu, spotřebních daní a jiných nepřímých daní v rozsahu, v jakém je tato harmonizace nezbytná pro vytvoření a fungování vnitřního trhu a zabránění narušení hospodářské soutěže.
- Čl. 53 SFEU odst. 1. : Za účelem usnadnění přístupu osob k samostatně výdělečným činnostem a jejich výkonu přijmou Evropský parlament a Rada řádným legislativním postupem směrnice upravující vzájemné uznávání diplomů, osvědčení a jiných dokladů o kvalifikaci, jakož i koordinaci právních a správních předpisů členských států týkajících se přístupu k samostatně výdělečným činnostem a jejich výkonu.
- Článek 114 SFEU: 1. Není-li ve Smlouvách stanoveno jinak, použijí se k dosažení cílů uvedených v článku 26 následující ustanovení. Evropský parlament a Rada řádným legislativním postupem po konzultaci s Hospodářským a sociálním výborem přijímají opatření ke sblížení ustanovení právních a správních předpisů členských států, jejichž účelem je vytvoření a fungování vnitřního trhu.

MASARYKOVA UNIVERZITA
PŘÁVNICKÁ FAKULTA
www.law.muni.cz

Nařízení

- vydává: R, R + EP, K, ECB
- charakteristika:
 - Unijní charakter
 - Přímá použitelnost (aplikovatelnost)
- paralelní úprava existující vedle vnitrostátního práva - unifikace!
- tam, kde je potřeba jednotné úpravy

NAŘÍZENÍ Č. 1 o užívání jazyků v Evropském hospodářském společenství
RADA EVROPSKÉHO HOSPODÁŘSKÉHO SPOLEČENSTVÍ,
s ohledem na článek 217 Smlouvy, podle nějž pravidla pro používání úředních jazyků v orgánech Společenství stanoví Rada jednomyslně, aniž jsou tím dotčena pravidla obsažená v jednacím řádu Soudního dvora;
vzhledem k tomu, že každý ze čtyř jazyků, v nichž je sepsána Smlouva, je uznáván za úřední jazyk v jednom nebo více členských státech Společenství,
PŘIJALA TOTO NAŘÍZENÍ:

Článek 1
Úředními a pracovními jazyky orgánů Unie jsou angličtina, bulharština, čeština, dánština, estonština, finština, francouzština, irština, italština, litevština, lotyština, maďarština, maltština, němčina, nizozemština, polština, portugalština, rumunština, řečtina, slovenština, slovinština, španělština a švédština.

Článek 2
Texty zasláné orgánům členským státem nebo osobou podléhající jurisdikci členského státu se sepisují v jednom z úředních jazyků dle volby odesílatele. Odpověď se podává v téže jazyce.

Článek 3
Texty zasláné orgánem členského státu nebo osobě podléhající jurisdikci členského státu se sepisují v jazyce tohoto členského státu.

Článek 4
Nařízení a jiné texty obecného dosahu se sepisují v úředních jazycích.

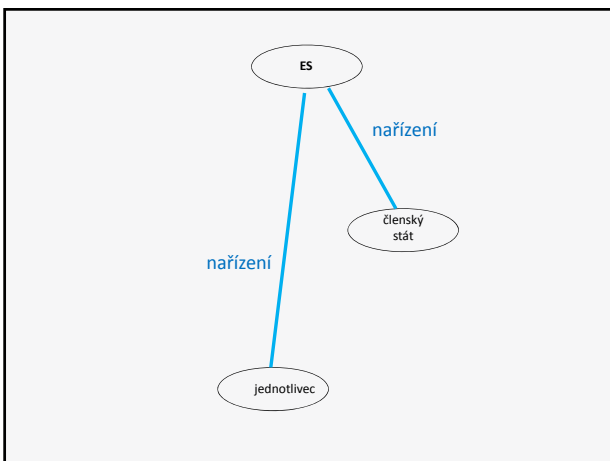
Článek 5
Úřední věstník Evropské unie vychází v úředních jazycích.

Článek 6
Orgány mohou stanovit podrobnosti o užívání jazyků svými vnitřními předpisy.

Článek 7
Užívání jazyků v řízení před Soudním dvorem stanoví jeho jednací řád.

Článek 8
V případě členských států, které mají více úředních jazyků, se používání jazyků stanoví na žádost dotyčného státu podle obecných pravidel vyplývajících z právních předpisů tohoto státu.

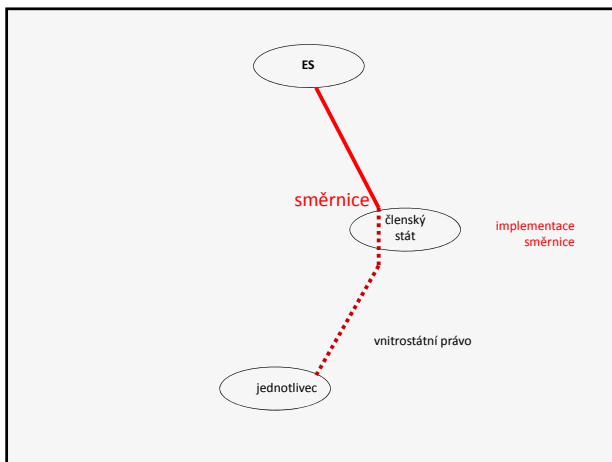
Toto nařízení je závazné v celém rozsahu a přímo použitelné ve všech členských státech.

MASARYKOVA UNIVERZITA
PRÁVNICKÁ FAKULTA
www.law.muni.cz

Směrnice

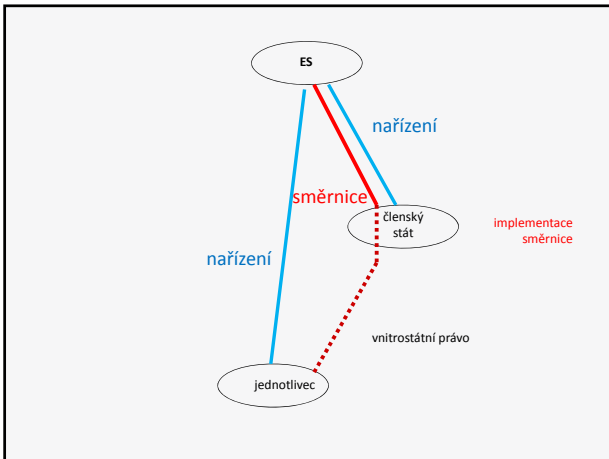
- Vydává: R, R+ EP, K
- cíl směrnice harmonizace práva
- zohlednění národních specifik
- směrnice automaticky „nenahrazuje“ národní právní předpis, členské státy jsou povinny upravit své národní právo podle ustanovení Společenství
- implementace vs. transpozice
- OT1 - vnitrostátní ekvivalent?
- OT2 - může jednotlivec porušit směrnici?
- Výhody:
 - Snazší přijmout tuto formu úpravy
 - Členským státům je ponechána jejich vnitrost. úprava

Směrnice Rady 76/207/EHS o zavedení zásady rovného zacházení pro muže a ženy ...
vzhledem k tomu, že ...,
PŘIJALA TUTO SMĚRNICI:
Článek 1 ... vynechány
Článek 6
Členské státy zavedou do svého právního řádu nezbytná opatření, aby umožnily každé osobě, která se cítí poškozena nedodržením zásady rovného zacházení ve smyslu článků 3, 4 a 5, domáhat se nápravy soudní cestou případně poté, co se obrátila na jiné příslušné orgány.
Článek 7
Členské státy přijmou veškerá nezbytná opatření na ochranu pracovníků před propouštěním, které je reakcí zaměstnavatele na stížnost podanou na úrovni podniku nebo soudní žalobu usilující o dodržování zásady rovného zacházení.
Článek 8
Členské státy zajistí, aby předpisy přijaté k provedení této směrnice a odpovídající předpisy, které jsou již platné, byly oznámeny zaměstnancům všemi odpovídajícími prostředky, například oznámením na jejich pracovišti.
Článek 9
1. Členské státy uvedou v účinnost právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s touto směrnicí nejpozději do třiceti měsíců po jejím oznámení a neprodleně o nich uvědomí Komisi. ... vynechány
Článek 11 Tato směrnice je určena členským státům.

Příklad implementace

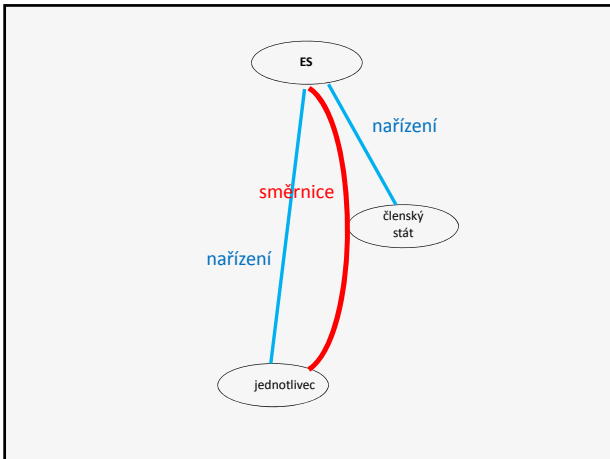
- **směrnice 7/97/ES: Článek 6 - Právo odstoupit od smlouvy**
 - 1. V případě jakékoli smlouvy uzavřené na dálku musí být spotřebiteli poskytnuta lhůta alespoň sedmi pracovních dnů, v rámci které může od smlouvy odstoupit bez sankcí a bez uvedení důvodu. Jedinou platbou, která může být po spotřebiteli požadována, jsou skutečně vynaložené náklady spojené s vrácením zboží.
- **český občanský zákoník: § 53**
 - (7) Byla-li smlouva uzavřena při použití prostředků komunikace na dálku, má spotřebitel právo od smlouvy odstoupit bez uvedení důvodu a bez jakékoliv sankce do 14 dnů od převzetí plnění...
 - (10) Uplatní-li spotřebitel právo na odstoupení od smlouvy podle odstavce 7, má dodavatel právo pouze na náhradu skutečně vynaložených nákladů spojených s vrácením zboží. Dodavatel je zároveň povinen vrátit spotřebiteli zaplacené finanční částky nejpozději do 30 dnů od odstoupení.

MASARYKOVA UNIVERZITA
PRÁVNICKÁ FAKULTA
www.law.muni.cz

Stát směrnici neprovede

- možné důsledky:
 - porušení povinnosti - řízení dle čl. 258 SFEU (dříve 226 SES)
 - přímý účinek
 - nepřímý účinek
 - odpovědnost za škodu

MASARYKOVA UNIVERZITA
PRÁVNICKÁ FAKULTA
www.law.muni.cz

Rozhodnutí

- Vydává: R, K, ECB
- IPA - týká se jednotlivého případu a je závazné pro toho, komu je adresováno (typicky jako správní akty)
- adresátem?
- povahu obecně závazného předpisu jen výjimečně
- k řešení konkrétních případů

Rozhodnutí Komise 2004/559/ES, kterým se stanoví seznam oblastí České republiky spadajících pod cíl 2 strukturálních fondů pro období 2004 až 2006
KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ,
vynecháno ...
vzhledem k těmto důvodům:
Cíl 2 strukturálních fondů spočívá v podpoře hospodářské a sociální přeměny oblastí, jež čelí strukturálním obtížím.
(2) Komise a členské státy usilují o to, aby zajistily, že pomoc bude skutečně soustředěna na nejvážněji postižené oblasti a na nejvhodnější zeměpisné úrovni.
(3) Horní mez způsobilého počtu obyvatel je 370000 v souladu s čl. 4 odst. 2 nařízení (ES) č. 1260/1999, kterým se stanoví horní mez pro Českou republiku na 31 % obyvatelstva v regionech NUTS II nespadajících pod cíl 1.
(4) Komise připravuje na základě návrhů členských států a v úzké součinnosti s dotčeným členským státem a s náležitým ohledem na jeho priority seznam oblastí spadajících pod cíl 2,
PŘIJALA TOTO ROZHODNUTÍ:
Článek 1
Oblasti v České republice spadající od 1. května 2004 do 31. prosince 2006 pod cíl 2 strukturálních fondů jsou uvedeny v příloze tohoto rozhodnutí.
Článek 2
Toto rozhodnutí je určeno České republice.

Doporučení a stanoviska

- nejsou právně závazné (proto jen akty, nikoliv právní akty EU)
- ochrana důvěry, posílení právní jistoty
- přiblížení situace svým adresátům

Doporučení Evropského parlamentu a Rady 2006/952/ES o ochraně nezletilých osob a lidské důstojnosti a o právu na odpověď v souvislosti s konkurenceschopností evropského průmyslu audiovizuálních a on-line informačních služeb

EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA EVROPSKÉ UNIE,

vzhledem k těmto důvodům: ...

DOPORUČUJÍ:

I. aby členské státy v zájmu podpory rozvoje průmyslu audiovizuálních a on-line informačních služeb přijaly opatření nezbytná pro zajištění ochrany nezletilých osob a lidské důstojnosti ve všech audiovizuálních a on-line informačních službách tím, že:

1. zváží zavedení opatření v rámci svého vnitrostátního práva nebo právní praxe, pokud jde o právo na uveřejnění odpovědi nebo rovnocenné prostředky nápravy v souvislosti s on-line médii, při dodržení vnitrostátních a ústavních právních předpisů, a aniž by byla dotčena možnost upravit způsob jeho výkonu, aby se zohlednily zvláštnosti každého typu média;

Principy aplikace práva EU

Přímý účinek vs. bezprostřední použitelnost

- **BP:**
 - mezinárodní smlouva působí ve vnitrostátní sféře bez nutnosti jakékoliv akce ze strany státu
 - čl. 10 Ústavy
- **PÚ:**
 - vlastnost normy unijního práva přímo a bez dalšího ovlivňovat právní postavení jednotlivce. Přiznávat mu Pr či ukládat Pov. Princip PÚ v sobě rovněž zahrnuje povinnost soudů členských států přímo aplikovat dotčenou normu komunitárního práva.
 - judikatura ESD (případ Van Gend en Loos)

Podmínky existence přímého účinku

- význam - zajistit dosažení cílů práva ES/EU
- projev zásady *effet utile*
- Podmínky PÚ (Van Gend en Loos)
 1. norma, resp. pravidlo chování v ní obsažené, musí být precizní, jasná a konkrétní
 2. norma musí být bezpodmínečná
 3. k provedení této normy není nutné (přípustné) přijetí dalšího ustanovení
 4. norma neponechává žádnou podstatnou volnost chování členským státům ani orgánům Společenství.
- PÚ - roviny:
 - vertikální
 - vzestupný - jednatelce (Pr) vs stát (Po)
 - sestupný - jednatelce (Po) vs stát (Pr)
 - horizontální - mezi jednotlivci - jednatelce (Pr) vs jednatelce (Po)
- řada ustanovení SES má PÚ - příklady: viz. násl. slajd
- ot. mají všechna nařízení PÚ?

příklady ustanovení Smlouvy S/BEZ přímého účinku

- **Článek 2 Úkol Společenství**

Úkolem Společenství je vytvořením společného trhu a hospodářské a měnové unie, stejně jako prováděním společných politik nebo činností uvedených v člancích 3 a 4 podporovat harmonický, vyvážený a trvale udržitelný rozvoj hospodářského života, vysokou úroveň zaměstnanosti a sociální ochrany, rovné zacházení s muži a ženami, trvale udržitelný a neinflační růst, vysoký stupeň konkurenceschopnosti a konvergence ekonomické výkonnosti, vysokou úroveň ochrany a zlepšování kvality životního prostředí, zvyšování životní úrovně a kvality života, hospodářskou a sociální soudržnost a solidaritu mezi členskými státy.

příklady ustanovení Smlouvy S/BEZ přímého účinku

- **Článek 39 Volný pohyb pracovníků**
 1. Volný pohyb pracovníků uvnitř Společenství je zajištěn.
 2. Volný pohyb zahrnuje, pokud jde o zaměstnávání, odměnu za práci a jiné pracovní podmínky, zrušení jakékoli diskriminace mezi pracovníky členských států založené na státní příslušnosti.
 3. S výhradou omezení odůvodněných veřejným pořádkem, veřejnou bezpečností a ochranou zdraví zahrnuje právo:
 - a) ucházet se o skutečně nabízená zaměstnání,
 - b) pohybovat se za tím účelem volně na území členských států,
 - c) pobývat v některém z členských států za účelem výkonu zaměstnání v souladu se zákony a ostatními předpisy, které upravují zaměstnání vlastních příslušníků tohoto státu,
 - d) zůstat na území členského státu po ukončení zaměstnání, a to za podmínek, které budou předmětem prováděcích nařízení vypracovaných Komisí.
 4. Ustanovení tohoto článku neplatí pro zaměstnání ve veřejné správě.
- **Článek 49 Volné poskytování služeb**

Podle následujících ustanovení jsou zakázána omezení volného poskytování služeb uvnitř Společenství pro příslušníky členských států, kteří podnikají v některém jiném státu Společenství než příjemce služeb. ...

příklady ustanovení Smlouvy S/BEZ přímého účinku

- **Článek 141 Stejně odměňování mužů a žen**
 1. Každý členský stát zajistí uplatnění zásady stejného odměňování mužů a žen za stejnou nebo rovnocennou práci.
 2. Odměnou ve smyslu tohoto článku se rozumí obvyklá základní či minimální mzda nebo plat a veškeré ostatní dávky, které zaměstnavatel přímo nebo nepřímo, v hotovosti nebo v naturáliích vyplácí pracovníkovi z titulu pracovního poměru.
 3. Rovnost odměňování mužů a žen bez diskriminace podle pohlaví znamená:
 - a) že odměna za stejnou práci při úkolové mzdě se vypočítává podle stejného tarifu,
 - b) že odměna za práci při hodinové mzdě je stejná při stejném druhu práce.
 4. Rada přijme postupem podle článku 251 a po konzultaci s Hospodářským a sociálním výborem opatření k zabezpečení uplatnění zásady stejných příležitostí a stejného zacházení s muži a ženami v otázkách práce a zaměstnanosti včetně zásady stejného odměňování při stejné nebo rovnocenné práci.
 5. S ohledem na plně zajištění rovného zacházení s muži a ženami v pracovním procesu nebrání zásada rovného zacházení žádnému členskému státu zachovat nebo zavést opatření poskytující zvláštní výhody pro usnadnění odborné pracovní činnosti méně zastoupeného pohlaví nebo pro předcházení či kompenzaci nevýhod v jeho profesní kariéře.

příklady ustanovení Smlouvy S/BEZ přímého účinku

- **Článek 81 Zákaz kartelů**
 1. Se společným trhem jsou neslučitelné a proto zakázány veškeré dohody mezi podniky, rozhodnutí sdružení podniků a jednání ve vzájemné shodě, které by mohly ovlivnit obchod mezi členskými státy a jejichž cílem nebo výsledkem je vyloučení, omezení nebo narušení soutěže na společném trhu, zejména ty, které
 - a) přímo nebo nepřímo určují nákupní nebo prodejní ceny anebo jiné obchodní podmínky,
 - b) omezují nebo kontroloují výrobu, odbyt, technický rozvoj nebo investice,
 - c) rozdělují trhy nebo zdroje zásobování,
 - d) uplatňují vůči obchodním partnerům nerovné podmínky při rovnocenných plněních, čímž jsou někteří partneři znevýhodněni v soutěži,
 - e) váží uzavření smlouvy na podmínku, že druhá strana přijme další plnění, která podle povahy věci nebo podle obchodních zvyklostí s předmětem takové smlouvy nesouvisejí.
 2. Dohody nebo rozhodnutí zakázané podle tohoto článku jsou neplatné.

MASARYKOVA UNIVERZITA
PRÁVNICKÁ FAKULTA
www.law.muni.cz

Směrnice a PÚ?

- Obecně nikoliv!
- Za určitých podmínek však ano:
 - splňuje kritéria uvedená u případu VGL
 - nebyla řádně a včas provedena do vnitrostátního práva
 - určitého práva plynoucího ze směrnice se dovolává jednotlivce a
 - povinným je stát, resp. jeho orgán.

MASARYKOVA UNIVERZITA
PRÁVNICKÁ FAKULTA
www.law.muni.cz

případ Van Duyn:

- Článek 39 stanoví:
 1. Je zajištěn volný pohyb pracovníků ve Společenství.
 2. Volný pohyb pracovníků zahrnuje odstranění jakékoli diskriminace mezi pracovníky členských států na základě státní příslušnosti, pokud jde o zaměstnávání, odměnu za práci a jiné pracovní podmínky. - *jasná povinnost, žádná volnost jednání státu, jasné stanovení práva, byť omezeného důvody v odst. 3*
- Směrnice 64/221 stanoví:

„opatření přijatá z důvodů veřejného pořádku musí být založena výlučně na osobním jednání dotčeného jednotlivce“ - *jasně stanovena povinnost státu nebrat zřetel na faktory, které nespočívají v osobním chování jednotlivce - požadavek právní jistoty jednotlivce požaduje, aby se na toto mohli spolehnout, i když je stanovena v právním aktu, který jako celek přímý účinek nemá.*

MASARYKOVA UNIVERZITA
PRÁVNICKÁ FAKULTA
www.law.muni.cz

Přímý účinek směrnice v judikatuře ESD

- případ Ratti
 - nutné uplynutí lhůty pro implementaci
- Případ Marshall
 - horizontální účinek směrnice (tj. aplikace vůči jednotlivci) není možný
 - Široká koncepce pojetí státu!
- Případ Kolpinghuis
 - Odmítnutí vertikálního sestupného přímého účinku („Přímý účinek slouží pouze k uplatňování práv jednotlivce, nikoliv založení jeho povinností.“)
- Případ Dori
 - Jednoznačné odmítnutí **horizontálního** přímého účinku!

MASARYKOVA UNIVERZITA
PRÁVNICKÁ FAKULTA

www.law.muni.cz

PÚ směrnice - shrnutí

- ESD - účinnost směrnice bude vyšší, když se jí jednotlivce bude moci dovolat...
- kdy? - tehdy, je-li směrnice zcela neprovedena, nebo je-li provedena částečně či nesprávně
- charakter - „oslabený“ PÚ - jen VVPÚ!
- chápání státu je velmi široké, zahrnuje veškeré jeho orgány i orgány samospráv (Marshall)
- ESD - nikdo nesmí těžit z vlastního porušení práva...
- podmínky - viz. Van Gend en Loos + uplynutí impl. doby
- případy Van Duyn, Ratti, Dori

Zápatí prezentace 91

MASARYKOVA UNIVERZITA
PRÁVNICKÁ FAKULTA

www.law.muni.cz

Princip nepřímého účinku

- povinnost eurokonformního výkladu
- směrnice tedy není aplikována přímo, ale zohledněna při výkladu národního práva
- případ Marleasing
- zdůvodnění - povinnost loajality čl. st. vůči EU zakotvená ve smlouvě (čl. 4 odst. 3 SEU)
- důsledek PÚ a NÚ
 - Pov dopadající na soudy a úřady aplikovat směrnice přímo.
 - možnost jednotlivce dovolat se směrnice vůči státu

Zápatí prezentace 92

MASARYKOVA UNIVERZITA
PRÁVNICKÁ FAKULTA

www.law.muni.cz

Princip aplikační přednosti práva EU

- právo ES musí být úplně a jednotně aplikováno na celém území Společenství
- na určitou situaci dopadá jak norma KP tak VP a KP ≠ VP => aplikace KP
- přednostně aplikovány mohou být pouze přímo účinné normy práva ES!
- *lex posterior derogat priori?*
- neruší VP!
- případ Costa vs. ENEL, Simmenthal
- ot. co když dojde ke konfliktu s Ústavou?

Shrnutí a zásady aplikace

- EU - vlastní právní řád - tzv. komunitární právo - případ COSTA/ENEL
 - „Na rozdíl od obvyklých mezinárodních smluv vytvořila Smlouva o EHS vlastní právní řád, který ... se stal součástí právního řádu členských států a který jsou jejich soudy povinné aplikovat. Tím, že bylo na neomezenou dobu založeno Společenství, jež je vybaveno vlastními institucemi, právní subjektivitou, pravomocí vytvářet vlastní legislativu a schopností rozvíjet vlastní aktivity na mezinárodním poli a zejména skutečnými pravomocemi vyplývajícími z omezení kompetencí nebo přenosem pravomocí ze států na Společenství, tyto státy omezily svá suverénní práva..., a vytvořily tak soubor práva závazného pro jejich příslušníky i pro ně samotné.“
- to jak bude aplikováno - stanoví právo EU samo! -> zásady aplikace:
 - zásada přímého účinku (tzn. působení na jednotlivce)
 - zásada přednosti před vnitrostátním právem! (v případě rozdílné právní úpravy má mít přednost unijní)

Formální náležitosti právních aktů

- odůvodnění
 - Článek 296 SFEU (dříve 253 SES): Právní akty musí obsahovat odůvodnění a odkazovat na návrhy, podněty, doporučení, žádosti nebo stanoviska požadovaná Smlouvami.
- číslování
- publikace
 - Článek 297 SFEU (dříve 254 SES): :
 - Legislativní akty přijaté řádným legislativním postupem podepisuje předseda Evropského parlamentu a předseda Rady.
 - Legislativní akty přijaté zvláštním legislativním postupem podepisuje předseda orgánu, který je přijal.
 - Legislativní akty se vyhláší v Úředním věstníku Evropské unie. Vstupují v platnost dnem, který je v nich stanoven, jinak dvacátým dnem po vyhlášení.

Mnohojazyčnost

- 23 jazyků - všechny úřední a autentické
- vzájemná rovnost
- spontánní selekce tzv. pracovních jazyků
- ve světě existují multi-linguální státy - odlišné řešení - 1 či několik jazyků, obdobně též mezinárodní organizace
 - EU je svým přístupem výjimečná!
- ESD vyžaduje, aby všechny jazykové verze byly při interpretaci a aplikaci práva srovnávány - dnes nemožné...
- proto - srovnání se 2 či 3 jazyky je dnes považováno za dostačující
- problémy v ČR:
 - zpočátku zcela chybějící překlady - viz případ SKOMA-LUX
 - nevhodná terminologie zcela ignorující domácí zažitou terminologii
 - nepřesné (rozdílné) překlady
 - absence vnitřní koherence při používání jednotlivých termínů - jedna a tatáž věc označena v různých předpisech EU různě
- většinu problémů lze vyřešit interpretačně a srovnáním s jinými verzemi, vhodná by ale byla důkladná revize

MASARYKOVA UNIVERZITA
PRÁVNICKÁ FAKULTA

www.law.muni.cz

Interpretace práva EU

- 1 právo → nutný jednotný výklad
- problém s mnohojazyčností
- překlady - nekvalitní, rozdílné, případně zcela chybějící (případ SKOMA-LUX)
- akcentován teleologický výklad, dále nutné srovnávání jazykových verzí
- princip effet utile
- prostředkem zajištění jednotného výkladu - řízení o předběžné otázce
 - možnost / povinnost národních soudů předložit ESD výkladovou otázku

Zápatí
prezentace 97

MASARYKOVA UNIVERZITA
PRÁVNICKÁ FAKULTA

Vynucování práva EU

Zápatí prezentace 98

MASARYKOVA UNIVERZITA
PRÁVNICKÁ FAKULTA

www.law.muni.cz

Odpovědnost státu za porušení práva EU

- Porušení
 - a) velkého rozsahu
 - b) malého rozsahu
- Ad a) porušení práva EU čl. státem s obecnějším dopadem (pro celou skupinu případů)
 - porušení práva EU (prim/sek)
 - zdržením se jednání
 - aktivním jednáním
 - Výjimky
 - rozpočtový deficit
- Ad b) porušení práva EU čl. státem v indiv. případě vůči jednotlivci
- ot. k zamyšlení - kdo je členským státem?

MASARYKOVA UNIVERZITA
PŘÁVNICKÁ FAKULTA
www.law.muni.cz

Soudnictví EU - připomenutí

nutné řešení problémů spojených zejména s:

1. řešením sporů mezi EU a čl. st. a mezi EU a jednotlivci;
2. jednotná aplikace práva EU
3. přezkoumání platnosti sekundárního práva EU;
4. řešení sporů mezi čl. státem a jednotlivcem
5. řešení sporů mezi jednotlivci

MASARYKOVA UNIVERZITA
PŘÁVNICKÁ FAKULTA
www.law.muni.cz

Řízení pro porušení povinnosti

- klíčové ustanovení - čl. 258 SFEU:
 - Má-li Komise za to, že členský stát nesplnil povinnost, která pro něj z této smlouvy vyplývá, vydá o tom odůvodněné stanovisko poté, co umožní tomuto státu podat vyjádření.
 - Nevyhoví-li tento stát stanovisku ve lhůtě stanovené Komisí, může Komise předložit věc Soudnímu dvoru.
- iniciativa - Komise - jak se dozví? ...
- Solvit ...
- fáze:
 - předběžné (neoficiální) řízení
 - správní řízení - zasláním výstražného dopisu čl. st. -> odůvodněné stanovisko (OS)
 - sporné řízení (před ESD) - členský stát se nepodrobí OS - Komise může žalovat - deklaratorní rozhodnutí
- alternativa - žaloba dle čl. 259 SFEU členským státem

Rozsudek C-204/06

1 Svou žalobou se Komise Evropských společenství domáhá, aby Soudní dvůr určil, že Česká republika tím, že nepřijala všechny právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu se směrnicí Rady 78/686/EHS ze dne 25. července 1978 o vzájemném uznávání diplomů, osvědčení a jiných dokladů o dosažení kvalifikací zubních lékařů obsahující opatření k usnadnění účinného výkonu práva usazování a volného pohybu služeb (Úř. věst. L 233, s. 1; Zvl. vyd. 06/01, s. 67), nebo v každém případě tím, že Komisí o těchto předpisech neuvědomila, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z článku 24 této směrnice.

2 Podle článku 24 směrnice 78/686 členské státy přijmou předpisy nezbytné pro dosažení souladu s touto směrnicí a uvědomí o nich Komisi. Podle článku 54 Aktu o podmínkách přistoupení České republiky, Estonské republiky, Kyprské republiky, Lotyšské republiky, Litevské republiky, Maďarské republiky, Republiky Malta, Polské republiky, Republiky Slovinsko a Slovenské republiky k Evropské unii a o úpravách smluv, na nichž je založena Evropská unie (Úř. věst. 2003, L 236, s. 33) byla Česká republika povinna uvést v účinek opatření nezbytná k tomu, aby bylo dosaženo souladu se směrnicí 78/686 ode dne jejího přistoupení k Evropské unii, a sice dne 1. května 2004.

3 Vzhledem k tomu, že Komise nebyla uvědoměna o předpisech přijatých Českou republikou pro dosažení souladu se směrnicí 78/686 a ani neměla k dispozici jiné informace, které by jí umožňovaly dojit k závěru, že tyto předpisy byly přijaty, zahájila řízení upravené v článku 226 ES.

4 Dopisem ze dne 15. prosince 2004 Komise formálně vyzvala Českou republiku k předložení jejího vyjádření. Česká vláda odpověděla na tuto žádost dopisy ze dne 15. února a 4. dubna 2005.

5 Komise však měla za to, že Česká republika nepřijala všechna opatření nezbytná pro dosažení souladu se směrnicí 78/686, nebo že v každém případě jí tento členský stát o předpisech přijatých za tímto účelem neuvědomil. Dopisem ze dne 13. července 2005 zaslala Komise **odůvodněné stanovisko**, kterým Českou republiku vyzvala k přijetí opatření nezbytných k tomu, aby vyhověla tomuto stanovisku ve lhůtě dvou měsíců od jeho obdržení.

6 **Dopisy** ze dne 12., 19. a 28. září 2005 Česká vláda odpověděla na toto odůvodněné stanovisko. ...

9 Jelikož Komise neměla žádnou informaci ohledně posledně uvedeného předpisu, usoudila, že Česká republika nedostala plně povinností, které pro ni vyplývají ze směrnice 78/686, a rozhodla se podat projednávanou žalobu.

10 Ve své žalobní odpovědi Česká republika nepopírá prodlení s provedením článků 15 a 16 směrnice 78/686. Uvádí, že příčinou tohoto zpoždění je zejména konání voleb do Poslanecké sněmovny. Zdůrazňuje, že očekávaná legislativní změna bude přijata v blízké budoucnosti.

11 Nicméně podle ustálené judikatury se existence nesplnění povinností posuzuje vzhledem ke stavu, v němž se členský stát nacházel v době, kdy uplynula lhůta stanovená v odůvodněném stanovisku, a změny, ke kterým došlo následovně, nemohou být Soudním dvorem brány v úvahu.

12 Krom toho se členský stát nemůže dovolávat ustanovení, praxe nebo situací svého vnitrostátního právního řádu, včetně těch vyplývajících z jeho správní organizace, coby důvodu, proč nesplnil povinnosti a nedodržel lhůty určené směrnicí (viz zejména rozsudek ze dne 12. ledna 2006, Komise v. Portugalsko, C-118/05, Sb. rozh. s. I-11, bod 9).

13 V projednávaném případě je nesporné, že v okamžiku uplynutí lhůty stanovené v odůvodněném stanovisku nebyla všechna opatření nezbytná k zajištění úplného provedení směrnice 78/686 do českého právního řádu přijata.

14 Za těchto podmínek je namístě považovat žalobu podanou Komisí za opodstatněnou.

15 V důsledku toho je třeba určit, že Česká republika tím, že nepřijala všechny právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu se směrnicí 78/686, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z článku 24 této směrnice. ...

Z těchto důvodů Soudní dvůr (šestý senát) rozhodl takto:

1) Česká republika tím, že nepřijala všechny právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu se směrnicí Rady 78/686/EHS ze dne 25. července 1978 o vzájemném uznávání diplomů, osvědčení a jiných dokladů o dosažení kvalifikací zubních lékařů obsahující opatření k usnadnění účinného výkonu práva usazování a volného pohybu služeb, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z článku 24 této směrnice.

2) České republice se ukládá náhrada nákladů řízení.

MASARYKOVA UNIVERZITA
PRÁVNICKÁ FAKULTA
www.law.muni.cz

Rozsudek ESD- a co dál?

- do roku 1993 - rozsudky vynutitelné jen politickým tlakem
- od 1993 - Maastricht. smlouva - umožnila vynucení - Článek 260 SFEU
- 1. *Shledá-li Soudní dvůr, že členský stát nesplnil povinnost, která pro něj vyplývá z této smlouvy, je tento stát povinen přijmout opatření, která vyplývají z rozsudku Soudního dvora.*
- 2. *Má-li Komise za to, že dotyčný členský stát taková opatření nepřijal, vydá poté, co poskytla státu příležitost se vyjádřit, odůvodněné stanovisko upřesňující body, v nichž dotyčný členský stát nevyhověl rozsudku Soudního dvora.*
- Nepřijme-li dotyčný členský stát opatření, která vyplývají z rozsudku, ve lhůtě stanovené Komisí, může Komise věc předložit Soudnímu dvoru. V takovém případě navrhne paušální částku nebo penále, již je členský stát povinen zaplatit, ve výši, kterou považuje za přiměřenou okolnostem.*
- Shledá-li Soudní dvůr, že dotyčný členský stát nevyhověl jeho rozsudku, může mu uložit zaplacení paušální částky nebo penále.*
- rozsudek -> členský stát se nepodrobí => nové správní řízení - žaloba - řízení před ESD - nový rozsudek*

MASARYKOVA UNIVERZITA
PRÁVNICKÁ FAKULTA
www.law.muni.cz

Případ C-304/02 (francouzské rybičky)

- rozsudek ze dne 11. června 1991, Francie nezajistila kontrolu zaručující dodržování opatření Společenství k zachování rybolovných zdrojů
- Dopisem ze dne 8. listopadu 1991 Komise požádala francouzské orgány, aby ji sdělily opatření přijatá ke splnění povinností vyplývajících z výše uvedeného rozsudku Komise v. Francie. Dne 22. ledna 1992 francouzské orgány odpověděly, že „hodlají učinit vše, co bude v jejich silách, aby dosáhly souladu s ustanoveními právních předpisů“ Společenství.
- Inspektoři Komise při několika inspekcích provedených ve francouzských přístavech konstatovali zlepšení situace, avšak poukázali na několik nedostatků v kontrolách prováděných francouzskými orgány
- Komise, majíc za to, že Francouzská republika stále nesplnila povinnosti vyplývající z výše uvedeného rozsudku Komise v. Francie, podala žalobu

pokračování...

- Cílem řízení stanoveného v čl. 228 odst. 2 ES je přimět členský stát, který je v prodlení, aby splnil povinnosti vyplývající z rozsudku, kterým bylo rozhodnuto o nesplnění povinnosti, a tím zajistit účinné používání práva Společenství. Obě opatření stanovená tímto ustanovením, totiž paušální částka a penále, směřují k tomuto samému cíli.
- 81 To, zda bude použito jednoho nebo druhého z uvedených opatření, závisí na způsobilosti každého z nich naplnit v závislosti na okolnostech případu sledovaný účel. Zatímco uložení penále se jeví jako obzvláště vhodné, aby přimělo členský stát k tomu, aby co nejrychleji ustal v neplnění povinnosti, které by, nebýt takového opatření, mělo tendenci přetrvávat, uložení zaplacení paušální částky spočívá spíše na posouzení dopadů nesplnění povinnosti dotyčného členského státu na soukromé a veřejné zájmy, zejména pokud neplnění povinnosti trvalo po dlouhou dobu od rozsudku, jímž bylo původně určeno.
- 82 Za těchto podmínek není vyloučeno použití oba druhy sankcí stanovené v čl. 228 odst. 2 ES, zejména pokud neplnění povinnosti trvalo po dlouhou dobu a současně má tendenci nadále přetrvávat.

Reforma EU - Lisabonská smlouva

- Článek 260 SFEU (bývalý článek 228 Smlouvy o ES) nově stanoví:
 - ...
 - ...
 - Předloží-li Komise Soudnímu dvoru Evropské unie věc podle článku 258 (bývalý článek 226 Smlouvy o ES) z důvodu, že dotyčný stát nesplnil povinnost sdělit opatření provádějící směrnici přijatou legislativním postupem, může, pokládá-li to za vhodné, navrhnout paušální částku nebo penále, již je dotyčný členský stát povinen zaplatit, ve výši, kterou považuje za přiměřenou okolnostem.
 - Shledá-li Soudní dvůr Evropské unie, že došlo k porušení povinnosti, může členskému státu uložit zaplacení paušální částky nebo penále, které nepřekročí výši navrženou Komisí. Platební povinnost nabude účinku ke dni stanovenému Soudním dvorem Evropské unie v jeho rozsudku.

Výpočet sankce - návrh Komise

- Sdělení komise - Použití článku 228 Smlouvy o ES /* SEK/2005/1658 */
- **Výpočet výše penále:**
 - $Pd = (Pz \times Kz \times Kt) \times n$
 - Pd = denní penále; Pz = základní částka penále; Kz = koeficient závažnosti; Kt = koeficient trvání; n = faktor zohledňující platební schopnost daného členského státu.
- **Stanovení paušální částky:**
 - $Ps = Zsps \times Kz \times n \times dt$
 - Ps = paušální částka; Zsps = základní částka „paušální sazby“; Kz = koeficient závažnosti; n = faktor zohledňující platební schopnost daného členského státu; dt = počet dnů trvání porušování práva.

Již uložené sankce

- případy:
 - C-387/97 - Komise vs. Řecko (Chania II) - (návrh 24.000, sníženo 20.000 EUR/den - celkem 5,4 mil)
 - C-278/01 - Komise vs. Španělsko - (návrh 45.600 EUR/den, sníženo na 34.200 avšak period roční - 624.150 EUR)
 - C-304/02 - Komise vs. Francie - (návrh 316.500 EUR/den, zvýšeno 20 mil. 1rázová + 57.761.250 EUR/0.5 roku)
- a další např.: ...
 - C-119/04 - Itálie (nepřiznáno)
 - C-70/06 - Portugalsko - penále 19.392EUR/denně
 - C-79/06 - Francie - penále 168.800EUR/denně
 - C-121/07 - Francie - paušál 10.000.000EUR
 - C-568/07 - Řecko - paušál 1.000.000EUR
 - C-109/08 - Řecko - paušál 3.000.000EUR + penále 31.536EUR/denně

„Malé“ porušení práva EU (ve vztahu k jednotlivci)

- jednotlivec - žaluje u soudu svého členského státu, pravomoc orgánů EU dána není
- (jde o porušení v malém)
- Francovich a Bonifaci v Itálie (C 6 a 9/90)
 - směrnice neprovedena, pracovníci podle ní sice získali nárok na mzdu, ale nebyl kdo by ji vyplatil
 - ESD - podmínky odpovědnosti Francovich
 - směrnice zakládá práva jednotlivce
 - obsah těchto práv lze na základě této směrnice specifikovat
 - existuje příčinná souvislost mezi porušením povinnosti a škodou
- Odůvodnění, resp. argumentace pro? SFEU mlčí, ale čl. 340 odst. 2 SFEU:
 - V případě mimosmluvní odpovědnosti nahradí Unie v souladu s obecnými zásadami společnými právními řádům členských států škody způsobené jeho orgány nebo jeho zaměstnanci při výkonu jejich funkce.
 - POZOR - Neaplikujeme však tento článek, jedná se o odpovědnost Unie!!!

Další vývoj koncepce odpovědnosti státu za škodu...

- Brasserie du Pecheur/Factortame
 - navíc - porušení je dostatečně závažné
 - škoda se hradí podle vnitrostátních pravidel
 - nesmí být podmiňována zaviněním
- Köbler - odpovědnost státu = odpovědnost kteréhokoliv orgánu, tedy i soudu
 - Zjevné a závažné porušení KP
 - neměnnost rozhodnutí!
 - pouze náhrada škody
- Státe, potrestej se sám! ☺

Porušení práva EU jednotlivcem

- porušení pravidel hospodářské soutěže
- porušení primárního nebo sek. práva
- porušení práva ve vztahu k jednotlivci

Specifické postupy vynucování práva SFEU

- Odlišně od čl. 258 a 259 SFEU se postupuje v případě:
 - Rozpočtové nekázně

Rozpočtová nekážeň

- členské státy mají povinnost vyvarovat se nadměrných schodků veřejných financí
- Pokud poruší - specifická procedura
 - Vývoj sleduje Komise
 - Rozhoduje Rada na návrh Komise
- Možné sankce:
 - Stát před vydáním obligací a jiných CP zveřejní informace o těchto CP určené Radou
 - Evropskou investiční banka může přehodnot svou úvěrovou politiku
 - členský stát musí uložit neúročný vklad v přiměřené výši u Unie, dokud nebude podle názoru Rady nadměrný schodek napraven,
 - členský stát musí zaplatit pokutu v přiměřené výši.
- Pozn. ČR rovněž hříšník
 - 2004 - Komise zahájila proceduru o nadměrných schodcích veřejných financí
 - 2004 - Rada rozhodla, že v ČR existuje schodek veřejných financí, → doporučení s cílem tento schodek odstranit do konce roku 2008
 - 2005 - Rada přistoupila k čl. 7 a České republice doporučila učinit další opatření
 - 2007 - přijatá opatření nedostatečná - Rada zveřejnila svá doporučení - cíl - odstranit nadměrný schodek do 2008.

MASARYKOVA UNIVERZITA
PRÁVNICKÁ FAKULTA

www.law.muni.cz

Přehled dalších druhů řízení před ESD a Tribunálem

- Řízení o předběžné otázce
- Řízení o neplatnosti aktu instituce
- Řízení o nečinnosti instituce
- Řízení o náhradě škody
- Řízení v pracovněprávních záležitostech

MASARYKOVA UNIVERZITA
PRÁVNICKÁ FAKULTA

Základy jednotného vnitřního trhu

MASARYKOVA UNIVERZITA
PRÁVNICKÁ FAKULTA

www.law.muni.cz

Cíle unie (čl. 3 SEU odst. 3)

Unie vytváří vnitřní trh. Usiluje o udržitelný rozvoj Evropy, založený na vyváženém hospodářském růstu a na cenové stabilitě, vysoce konkurenceschopném sociálně tržním hospodářství směřujícím k plné zaměstnanosti a společenskému pokroku a na vysokém stupni ochrany a zlepšování kvality životního prostředí. Podporuje vědecký a technický pokrok.

Bojuje proti sociálnímu vyloučení a diskriminaci, podporuje sociální spravedlnost a ochranu, rovnost žen a mužů, mezigenerační solidaritu a ochranu práv dítěte.

Podporuje hospodářskou, sociální a územní soudržnost a solidaritu mezi členskými státy.

Respektuje svou bohatou kulturní a jazykovou rozmanitost a dbá na zachování a rozvoj evropského kulturního dědictví.

Srov. Čl. 2 SES: Posláním Společenství je vytvořením společného trhu a hospodářské a měnové unie a prováděním společných politik nebo činností uvedených v člancích 3 a 4 podporovat v celém Společenství harmonický, vyvážený a udržitelný rozvoj hospodářských činností, vysokou úroveň zaměstnanosti a sociální ochrany, rovné zacházení pro muže a ženy, trvalý a neinflační růst, vysoký stupeň konkurenceschopnosti a konvergence hospodářské výkonnosti, vysokou úroveň ochrany a zlepšování kvality životního prostředí, zvyšování životní úrovně a kvality života, hospodářskou a sociální soudržnost a solidaritu mezi členskými státy.

EU a hospodářská integrace

- Vnitřní trh - integrace směrem „dovnitř“, EU působí a integruje se také na venek...
- Vnitřní integrace EU
 - celní unie (S)
 - společný trh (S)
 - jednotný vnitřní trh (S)
 - hospodářská a měnová unie (S)
- Vnější integrace EU:
 - Preferenční režimy (A)
 - Zóny volného pohybu (S)
 - Celní unie (S)

EU jako celní unie

- Vnitřní aspekt celní unie - vnitřní obchod:
 - odstranění cel a dávek s obdobným účinkem
 - + zákaz daňové diskriminace
 - + zákaz kvót a jiných obdobných opatření
- Vnější aspekt celní unie - vnější obchod
 - Společný celní sazebník
 - Společný celní kodex
 - Společná obchodní politika

JVT - definice

- JVT je prostor, ve kterém platí tzv. čtyři základní svobody, a to volný pohyb:
 - Zboží;
 - Osob;
 - Služeb;
 - Kapitálu.
- Zajištěna ochrana hospodářské soutěže
- Regulována státní pomoc
- Otevřen přístup ke státním zakázkám
- Základní výstavbové principy JVT:
 - Zákaz diskriminace na základě původu nebo státní příslušnosti, adresátem - státy i jednotlivci
 - harmonizace technických a hygienických norem
 - uznávání neharmonizovaných norem jiných čl. států

Volný pohyb zboží

- zákaz cel a obdobných dávek
- zákaz kvót a obdobných opatření
- zákaz daňové diskriminace
- (pozn. vše pravidla dopadající pouze na čl. st.)

Definice zboží

- výrobky, kt. mají hodnotu vyjádřitelnou v penězích a kt. jsou právně způsobilé být předmětem obchodních transakcí (Případ 7/68 Komise vs. Itálie).
- Za zboží se tak mj. považují:
 - zemědělské výrobky
 - umělecké předměty
 - předměty duševního vlastnictví (zvukové nahrávky na discích a kazetách, PC programy)
 - výrobky dodávané spolu se službou (voda, energie i elektřina)
 - suroviny
 - odpady (kladná peněžní hodnota tedy není definičním znakem zboží)

Původ výrobků - režim EU

- výrobky, které mají původ v členských státech
- výrobky, které mají původ v 3. státech, ale které jsou již v některém ze členských států ve volném oběhu. (viz. případ Dassonville)

JVT a zboží

- celní unie (čl. 28 SFEU) (od roku 1968)
 - zákaz cel, ABS!
- zákaz KODV a OSOÚKODV (čl. 34 SFEU)
 - výjimky možné (čl. 36 SFEU)
- zákaz DD
 - pozn. daně zakázány nejsou, bohužel... ☹
- regulace státních podpor (čl. 107 SFEU)

Cla a celní poplatky

- Čl. 28 SFEU- dovozní a vývozní cla a dávky s rovnocenným účinkem jsou mezi členskými státy zakázány - absolutně!
 - zákaz se vztahuje také na jednotlivé regiony členských států
- Co je to clo a dávka s obdobným účinkem?
- KOMISE v. ITÁLIE - ospravedlnění není možné

Odlišení cel a dávek od daní

- CLO: poplatek za dovoz/vývoz zboží
- DÁVKA: jakýkoliv jiná dávka, byť méně významný, vybírána pouze na základě toho, že zboží přechází hranice
- DAŇ: dávka, kt. je součástí všeobecného vnitrostátního systému dávek ukládaných systematicky podle objektivních kritérií bez ohledu na původ zboží
- dávka povolena pokud:
 - dávka je vždy identická a je součástí všeob. daň. systému
 - je ukládána vždy stejným způsobem
 - její výtěžek neslouží jen k prospěchu domácí produkce

Zákaz množstevních omezení

- Článek 34 SFEU
- Množstevní omezení dovozu, jakož i veškerá opatření s rovnocenným účinkem, jsou mezi členskými státy zakázána.
- Článek 35 SFEU
- Množstevní omezení vývozu, jakož i veškerá opatření s rovnocenným účinkem jsou mezi členskými státy zakázána.

Co je to opatření s obdobným účinkem? II.

- směrnice Komise 70/50 (zrušená)
- zvláštní podmínky pro dovážení zboží, kt. nedopadají na zboží tuzemské (Rewe vs. Zentralfinanz - německá jablka)
- Znesnadňování dovozu diskriminací mezi jednotlivými obch. kanály (Dassonville)
- Zvýhodněný režim domácích výrobků (Buy Irish)

Co je to opatření s obdobným účinkem? II.

- Případ DASSONVILLE
- „jakékoliv opatření členského státu, které je způsobilé přímo či nepřímo, skutečně či jen potencionálně omezit obchod mezi členskými státy je zakázáno“ - formule Dassonville
- (dovoz „skotské whiskey“ z Francie)
- Slabá místa?

Případ CASSIS DE DIJON

- Německá legislativa vyžaduje u ovocných likérů (domácích i dovážených) min. 25% alkoholu
- Tradiční francouzský cassis má méně než 20%
- Německé úřady odmítají dovoz povolit
- Dovozece se obrací na vnitrostátní soud...

Ad CASSIS ...

- Vyjádření Německa: opatření jsou nezbytná pro:
- Ochranu zdraví: (nápojů s nižším obsahem alkoholu se vypije víc, proto snáze vyvolají závislost)
- Ochranu spotřebitele: (ten očekává své oblíbené množství alkoholu ☺)

První princip CASSIS

- určitá opatření čl. 34 SFEU:
- opatření zachází se zbožím tuzemským i zahraničním formálně stejně;
- ve skutečnosti však má negativní diskriminační účinky na dovážené zboží;
- je ale opodstatněné určitou naléhavou potřebou ochrany hodnoty vyššího zájmu;
- na komunitární úrovni chybí harmonizovaná úprava této problematiky.

Důsledek Cassisu

- druhý princip Cassis - požadavek proporcionality:
- „bez řádného důvodu nelze bránit zboží, které bylo vyrobené v členském státě v souladu s normami tohoto státu, a které se legálně obchoduje na trhu v tomto státě, v přístupu na trhy všech ostatních členských států “
- Význam pro vzájemné uznávání výrobků!

Hodnoty vyššího zájmu

- Za předpokladu, že jsou nezbytná k zajištění důležitých oprávněných požadavků států (účinnost daňového dozoru
 - poctivost obchodního styku
 - ochrana spotřebitele
 - ochrana životního prostředí
 - a ochrana kulturních zájmů udržení rozmanitosti médií
 - finanční stabilita systému sociálního zabezpečení)
- jsou v obecném zájmu a jsou přiměřená

Případ KECK A MITHOUARD

- národní předpis,
- jehož předmětem regulace jsou marketingové strategie (např. prodej zboží pod cenou, tento předpis tedy dopadá na způsob prodeje a nikoliv na zboží jako takové), a
- který dopadá právně i materiálně bez rozdílu na všechny obchodníky na území členského státu a nemá tedy diskriminační povahu,
- není v rozporu s čl. 34 SFEU

případ španělské jahody

- nečinnost státu může rovněž být opatření s obd. účinkem

výjimky dle čl. 36 SFEU

- Články 34 a 35 nevylučují zákazy nebo omezení dovozu, vývozu nebo tranzitu odůvodněné:
 - veřejnou mravností,
 - veřejným pořádkem,
 - veřejnou bezpečností,
 - ochranou zdraví a života lidí a zvířat, ochranou rostlin,
 - ochranou národního kulturního pokladu, jenž má uměleckou, historickou nebo archeologickou hodnotu, nebo
 - ochranou průmyslového a obchodního vlastnictví.
- Tyto zákazy nebo omezení však nesmějí sloužit jako prostředky svévolné diskriminace nebo zastřeného omezování obchodu mezi členskými státy.
- proporcionalita!
- taxativní (konečný) výčet!!!

důvod veřejné morálky

- Hemn v. Darby
 - likvidace obscénního zboží při dovozu (pornografických časopisů)
- opak Canegate Ltd.
 - zákaz dovozu „obscénního a neslušného zboží“ podle zákona z r. 1876
 - domácí ale v prodeji!

důvod veřejného pořádku

- R. v. Thompson
 - dovoz zlatých a vývoz stříbrných mincí z a do VB
- méně častý důvod

důvod veřejné bezpečnosti

- málo časté
- Campus Oil Ltd. vs. Ministr průmyslu a energie Irska
 - požadavek min. odběru za určené ceny
 - chybí harmonizovaná právní úprava pomoci jiným členskými státy
 - opatření nesledovalo jen ekonomické cíle

Ochrana zdraví a života ...

- nutnost prokázat skutečné zdravotní riziko
- UHT mléko:
 - systémy kontroly v čl. st. jsou dostatečné
- Komise vs. UK (dovoz drůbežního masa)
 - zákaz drůb. s ohledem na nedostatečnou kontrolu ve Francii...
- Sandoz BV - zdravotní předpisy požadující kontrolu zboží
 - mšičky tyčinky - s ohledem na absenci harmonizace a za předpokladu, že je dovoz povolován, obsahují-li rozumné množství odpovídající potřebám výživy - možné jejich uplatňování,
- Komise v Německo (z. o čistotě piva)
 - zakázány všechny přísady, ne jen ty, kt. by něm. spotřebitelé mohli vadit
 - neúměrnost chráněnému zájmu a neproporcionální

ochrana národního bohatství

- zatím „pusto“
- zmíněno jako možnost ve v. Komise vs. Itálie - vývozní dávka z uměleckých pokladů

ochrana průmyslového a obchodního vlastnictví

- tedy ochrana práv duševního vlastnictví
- oddělení existence práva a jeho výkonu + teorie vyčerpání práv
- Centrafarm BV vs. Sterling Drug Inc.
 - C. dovážel léky z VB, kde je Sterling uvedl. do Nizozemí
 - uvedení na trh ve st. kde ochrana neexistuje bez souhlasu majitele -> nedochází k vyčerpání práv
- Silhouette International v Hartlauer Handelsgesellschaft
 - brýle uvedeny na trh v Bulharsku, tedy v tehdy nečlenském státu ES a následně dovezeny do Rakouska

Volný pohyb osob

- HISTORICKÝ VÝVOJ
- VOLNÝ POHYB PRACOVNÍKŮ
- SVOBODA USAZOVÁNÍ

Volný pohyb osob - vývoj

1. Prvotně - jen ekonomicky činné osoby (pracovníci, OSVČ, podnikatelé)
 1. svoboda usazování
 2. volný pohyb pracovníků
 2. Následně i další kategorie osob:
 - osoby žijící z nezávislých příjmů
 - důchodci
 - studenti
 3. **1993 - Občanství EU** - všichni občané EU (za podmínek stanovených sek. právem viz. směrnice 2004/38/ES)
- + Schengenské úmluvy - další odstranění překážek, zejména hraničních kontrol
- zákaz diskriminace na základě státní příslušnosti!
 - zákaz diskriminace na základě pohlaví, věku, víry atd.

Občanství EU

1. Svoboda pohybu a usazení kdekoli v EU
2. Právo volit a být volen do obecní samosprávy a do EP v místě svého bydliště
3. Diplomatická ochrana pokud členský stát nemá ve 3. zemi zastoupení
4. Petiční právo k EP
5. Právo obracet se na evropského ombudsmana

Práva osob

- **Primární oprávnění:**
 - obecně pak možnost pobývat na území jiného státu
 - U pracovníků právo uzavírat pracovní poměr, vykonávat práci za odměnu u OSVČ jde o právo podnikat
 - U volného pohybu služeb jde o možnost poskytovat a na druhé straně přijímat
- **Sekundární oprávnění** - umožňují výkon primárních:
 - Volný vstup do jiného členského státu a
- **Komplementární oprávnění:**
 - Právo na vzdělání, bydlení, sociální zabezpečení, kolektivní vyjednávání.
- + beneficienty též rodinní příslušníci

Režimy pobytu

- krátkodobý pobyt: < 3M
 - žádné požadavky (doklad totožnosti)
- dlouhodobý pobyt: > 3M, < 5L
 - doklad totožnosti
 - veř. zdravotní pojištění
 - finanční zajištění
- trvalý pobyt: > L
 - nemusí být splněny shora uvedené podmínky...

Omezení volného pohybu osob

1. Omezení pohybu osob všeobecného dopadu
 2. Omezení vztahující se k dlouhodobému pobytu na území
 3. Specifická omezení týkající se výkonu ekonomických aktivit
- ochranná reakce státu:
 - odepření vstupu
 - vyhoštění

Omezení PO všeobecného dopadu

- Základem sekundární úpravy je směrnice 2004/38/ES o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států
- Omezení dopadají na migraci krátkodobou i dlouhodobou:
 - ochrany veřejného pořádku;
 - ochrany veřejné bezpečnosti;
 - ochrany zdraví obyvatelstva

Judikatura ESD

- **Odepření vstupu:** Van Duyn: důvody musí spočívat v osobním jednání jednotlivce; praktické např. při fotbale...
- **Vyhoštění za TČ:** CALFA: Trest vyhoštění nelze uložit automaticky s odsuzujícím tr. rozsudkem. Takový trest lze uložit jen, jsou-li splněny násl. podmínky:
 - dotýčný se dopustil **závažné trestné činnosti**
 - a existuje **reálná obava, že páchání této nebezpečné činnosti bude pokračovat.**
 - Pouze tehdy lze trest vyhoštění uložit, ale v žádném případě ne doživotní.
- **Vyhoštění za TČ:** - Bonsignore: nelze vyhostit z důvodu odstrašení ostatních

Omezení vztahující se k dl. pobytu - judikatura

- **Vyhoštění: Příklad Grzelczyk** - automatické vyhoštění není možné tam, kde se určitá osoba nikoliv vlastní vinou dostala do tíživé sociální situace natolik závažné, že musela využít systému sociálního zabezpečení státu dlouhodobého pobytu

Specifické režimy pobytu

- pohyb pracovníků
- svoboda usazování

Volný pohyb pracovníků

- Volný pohyb pracovníků je v primárním právu upraven čl. 45 -48 SFEU, kde stěžejní úlohu má čl. 45, který upravuje volný pohyb pracovníků uvnitř Společenství.
- zákaz diskriminace!
- Komise vs. Belgie: ustanovení čl. 45 SFEU se nevztahují na zaměstnání ve státní službě (Specifické omezení týkající se výkonu ekonomických aktivit) -

Definice pracovníka

- občan EU, který:
 - vykonává činnost hospodářského charakteru
 - za odměnu
 - podle závazných pokynů svého zaměstnavatele či nadřízeného.
- Za pracovníka jsou dále považovány i osoby, které sice práci aktuálně nemají, avšak aktivně si ji snaží nalézt.
- Pracovníky jsou (polo)profesionální sportovci (případ Bosman)

Práva pracovníků

- právo ucházet se o zaměstnání;
- pohybovat se za tím účelem volně na území členských států;
- pobývat v jiném členském státě EU za účelem výkonu zaměstnání;
- zůstat ve státě výkonu zaměstnání i po jeho skončení;

Svoboda usazování

- Oprávněnými: FO & PO
- Usazení:
 1. Primární (jen FO)
 2. Sekundární (FO i PO)→ KP aktuálně nepřiznává PO právo přesunout sídlo při zachování PS, obcházení - viz. případ CENTROS

Svoboda podnikání může být vymezena takto:

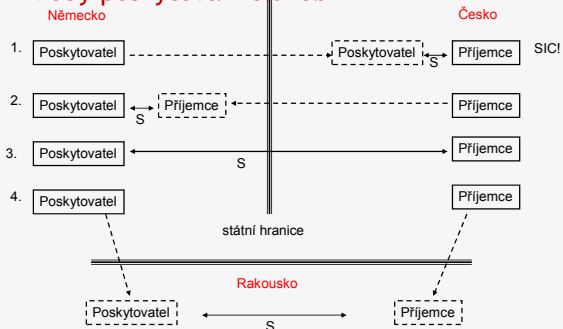
1. Ekonomická výdělečná činnost
2. Permanentní činnost
3. Samostatná výdělečná činnost
4. Přeshraniční charakter činnosti

Volný pohyb služeb

- Regulace: čl. 56 SFEU a násl.; Definice služby:
SES mlčí - neg. vymezení (1.) + demonstrativní výčet (2.)
 - 1. činnosti (ekonomická aktivita) nemateriální povahy, na kt. nedopadají ustanovení o volném pohybu zboží, osob a kapitálu
 - 2. činnosti průmyslové/obchodní povahy; řemeslné činnosti; a činnosti v oblasti svobodných povolání
- ⊙ Krátkodobost!
 - ⊙ přijata směrnice o službách!

Mody poskytování služeb

Usazení vs. služby

- nutno odlišovat, rozdílné požadavky
- ot. v čem spočívá kouzlo režimu služeb?
- viz. česká zkušenost - např. rozhodnutí ESD C-203/06 a C-204/06

Sociální zabezpečení migrantů

- nutný doplněk ke svobodě pohybu osob, pouze koordinace;
- cílem:
 - zabránit diskriminaci v jiných čl.st. při pobírání dávek;
 - zachování nároků;
 - sčítání dob pojištění
- zejména:
 - penze
 - zdravotní péče
 - vzdělávání
- aktuálně problémy - viz. Polsko a britské dávky v nezaměstnanosti

Exkurz - Schengenský prostor

- vznik jednotného prostoru bez vnitřních hranic = odstranění fyzických překážek pohybu zboží a osob;
- zpřísněna vnější kontrola;
- zboží:
 - kontrola v místě určení,
 - daňová evidence, prohlášení podává odesílatel i příjemce,
 - možnost zvláštní kontrol
 - řádné vnější kontroly
- osoby:
 - zpřísnění kontrol vnějších hranic, jen přechody
 - vnitřní hranice, kdekoliv
 - evidence cizinců
 - víza platná do všech států
- policejní spolupráce
 - možnost sledování a pronásledování (vražda, znásilnění, loupež, zháštění, brání rukojmí...)

Ochrana základních práv a svobod

Ochrana základních práv a svobod

- systém ochrany ve 3 segmentech
 1. národní - v ČR: Ústavní soud
 2. celoevropská - Evropský soud pro lidská práva
 3. unijní - Evropský soudní dvůr a národní soudy
- Prameny:
 - ad 1) LZPS a příslušné MS, kterými je ČR vázána
 - ad 2) Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod (tzv. Evropská úmluva)
 - ad 3) Charta základních práv a svobod + zásady odvozené ze společných ústavních tradic a MS, jimiž jsou čl. st. vázány (zachycení v judikatuře ESD)
- ESD a ESLP:
 - vzájemně nezávislé
 - EU není členem Rady Evropy ani smluvní stranou EÚ
 - ale! - standard ESLP je minimálním standardem ochrany v EU
